

Novi list

»Novi list« izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Poduredništvo in podružnica uprave v Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 39-08. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Trgovski oglasi po 1.— L., osmrtnice, poroke, poslana, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

STEV. 3.

V GORICI, ČETRTEK 16. JANUARJA 1930.

LETO II.

Tedenski koledarček.

17. januarja, petek: Anton, puščavnik; Agaton, papež. — 18., sobota: Sv. Petra stol v Rimu; Priska, devica, mučenica. — 19., nedelja: 2. po razglašenju Gospodovem. Marij in tov., muč. — 20., ponedeljek: Fabijan in Sebastijan, mučenca. — 21., torek: Neža (Janja), devica, mučenica; Frukoz, škof. — 22., sreda: Vincencij (Vinko), muč. — 23., četrtek: Zaroška Marije Device.

V torek 21. januarja je zadnji krajec; vreme lepo.

Novice.

Prestolonaslednikova poroka.

Zadnjo sredo 8. t. m. okrog 10. ure predpoldne je kardinal Maffi iz Pise združil v kapeli Paolina prestolonaslednika Humberta in kraljičino Marijo v neločljivo zvezo.

Poročne slovesnosti so se izvršile z izrednim sijajem. S poroko pa slavje še ni bilo zaključeno, ampak so se vrstile razne prireditve še dva dni.

Koj po cerkvenem obredu sta bila novoporočenca sprejeta od sv. očeta. Na ulicah, ki vodijo proti Vatikanu, je nepregledna množica z vzklikanjem in pozdravljanjem dajala duška veselju nad radostnim dogodkom.

V četrtek 9. t. m. predpoldne je bila velika vojaška parada. Pred kraljem in njegovimi gosti je korakalo nad 22 tisoč vojaštva vseh vrst. V sprevedu je bilo 16 godb, 19 zastav raznih polkov, 80 topov, oklopni avtomobili in 1300 konj, v zraku je pa krožilo 300 vojaških letal. Prestolonaslednik je jездil na čelu svojega polka. Zvečer je rimski guverner (župan) v svoji palači na Kapitolu pogostil poročenca in celokupno odlično družbo. Po proučilih listov ostané ta večer vsem, ki so ga doživeli, v nepozabnem spominu. Kapitol se je kopal v luči in tudi ostali trgi in deli večnega mesta so bili očarljivo razsvetljeni.

V petek 10. t. m. so se poročne svečanosti zaključile. Najprvo so pozdravili predpoldne novoporočeni par rimski otroci; šest tisoč jih je bilo, ki so pevaje narodne pesmi korakali mimo odličnih gostov. Pozneje so se poklonili mlademu princu in njegovi nevesti zastopniki 92 italijanskih pokrajin.

Zvečer je bila v kraljevem gledališču slavnostna predstava, pri kateri je pel najslavnejši sedanji italijanski tenorist Schipa. S tem so bile slovesnosti končane.

Važni sprejemi pri Mussoliniju.

Vsi pokrajinski tajniki fašistovske stranke so se kakor znano vdeležili ženitovanjskih slovesnosti prestolonaslednika v Rimu. To priliko je glavni

tajnik uporabil, da jih je sprejel na sedežu stranke in jim obširno govoril o položaju. Stranka je zelo močna, kar se je pokazalo tudi pri zadnjih svečanostih toliko v Rimu kolikor v ostalih mestih države. Odslej bodo mladinske organizacije (Balilla in Avanguardia) edina vrata v stranko. Kdor ni bil v mladinski organizaciji, se ne sme vpisati. Turati je v svojem govoru naznanil, da bo načelnik vlade začel s 15. januarjem sprejemati tajnike iz posameznih pokrajin. Sprejemi bodo trajali par tednov. Najprej pride na vrsto severna Italija. Tajniki bodo morali poročati Mussoliniju obširno o položaju svoje pokrajine, obrazložiti strokovne in gospodarske razmere in pa razvoj mladinskih organizacij. Načelnik vlade je odredil, da bodo prisostvovali sprejemu razen voditeljev stranke tudi minister za korporacije Bottai in podminister za notranje zadeve Arpinati.

Mussolini hoče imeti pogled čez dosedanje delo in bo dal pokrajinskim tajnikom natančna navodila za bodočnost. V petek in soboto bodo na vrsti tajniki iz Julijske Krajine in Zadra.

Huda zima in vročina.

Pred par dnevi so listi javili, da je na Kitajskem tako huda zima, da je zmrznilo 15.000 ljudi. Več ljudi je zmrznilo tudi v severni Ameriki. Istočasno poročajo listi, da vlada v južni Ameriki neznosna vročina in da imajo v Rio de Janeiro 35 stopinj Celzija.

V južni Ameriki so letni časi ravno narobe kot v severni ali pa pri nas. Ko se mi drsamo po ledu, iščejo v južni Ameriki (Braziliji in Argentini) blagodejne sence; ko začne pri nas odpadati listje, je južna Amerika v najbujnejšem pomladanskem cvetju.

Kardinal Gasparri oddaja posle.

Kardinal Evgen Pacelli, bivši papeški nuncij v Berlinu, je pretekli teden na povabilo državnega tajnika kardinala Gasparrija imel s papežem več dolgih pogovorov. V teh razgovorih je šlo za važna tekoča vprašanja, ki so v zvezi z državnim tajništvom Vatikana, t. j. z zunanjim ministrstvom cerkvene organizacije, čigar vodstvo bo prevzel kardinal Pacelli. To mesto je postalo posebno važno in odgovorno sedaj, ko je treba izvesti določbe lateranskih pogodb in jih spraviti v živo resničnost. Dosedanji državni tajnik Gasparri, ki mu teče že 83. leto, je z imenovanjem naslednika zelo zadovoljen in hvali njegove odlične lastnosti, ki ga usposobljajo za spretnega sodelavca in pomočnika papeževega.

Sivolasi kardinal Gasparri se misli odtegniti v zatišje, v hišico, ki mu jo je daroval papež. Tam namerava dokončati veliko znanstveno delo o vzhodnih kanoničnih prava.

Drobne novice iz Trsta.

Kozuličeva paroplovna družba je prodala parnik »Wilson tržaškemu Lloydu. Ladja bo odslej vozila iz Trsta v Indijo; zato so ga prekrstili po reki Gangu v »Gange«. Pred zgradbo Saturnije in Vulkanije je bil »Wilson« največji parnik v Trstu in je vozil v Severno Ameriko. — Jugoslovanski industrijalec Petrič je kupil v Trstu parnik 6000 ton. — Telefonska družba »Tre Venezie« je izdala telefonski seznam za l. 1930. Seznam vsebuje naročnike vse Julijske Benečije, Zadra in Verone. Naročniki ga prejmejo v zameno za starega.

Za revne otroke.

Rimska občina je na dan kraljevičeve poroke razdelila med ubožne šolarčke 10.000 parov čevljev. Revčki so dobili še vsak po en kos čokolade s savojskim, belgijskim in rimskim grbom. Vzgojitelji so imeli ob tej priliki primerne nagovore.

Portugalski Lurd.

Pred desetimi leti je bila vasica Fátina na zapuščenem pogorju v osrčju Portugalske popolnoma neznan kraj. Danes, zlasti na dan 13. m. 13. oktobra pa romajo tja stotine vernih, bolnih na duši in na telesu, gajajo se čudežne ozdravitve in zovanja Marijina kot v Lu. Francoskem. Mater božjo iz Fátine zovejo »Nossa Senhora do Rosario da Fátina« (Naša ljuba gospa rožnovenška iz Fátine.)

Novi tajnik na Tržaškem.

Zadnjič smo poročali o imenovanju fašistovskih pokrajinskih tajnikov za Gorico, Reko in Istro. Sedaj je načelnik vlade imenoval tudi za Trst političnega tajnika. Važno mesto je dobil dr. Perusino Karel, ki je bil doslej politični tajnik za visokošolce.

»Plaçam!«

V ponedeljek zvečer je prišel mlad neznanec v gostilno blizu kraja Mezzolombardo. Naročil si je obilno večerjo, ki mu je dobro teknila. Ko si utolaži glad, pokliče krčmarico, da mu naredi račun. Med računanjem potegne neznanec brivno britev in zamahne proti krčmarici. Prizadjal ji je globoke rane na vratu. Na njeno obupno vpitje ji prihiti na pomoč domača hčerka. Toda tudi ta okusi neznančevu britev. Šele na grozno vpitje obeh ranjenih prihite gostje, a ravno takrat, ko jo je ljubeznivi gost že popihal.

Dva groba.

V Škofji loki je umrl g. Ivan Wester. Rajnki se je rodil 16. aprila leta 1838. na Bledu in bil posvečen v mašnika l. 1864. Potem je služboval 5 let kot kaplan v Cerknem, nakar je prišel za dušnega pastirja v Otalež,

kjer je ostal čez tri desetletja. L. 1905. je bil vpokojen in se je nastanil v Škofji loki, kjer je dočakal visoko starost 91 let. Naj mu bo ohranjen časten spomin!

Na Šentviški gori je umrl 5. januarja vpokojeni vikar g. Ivan Feltrin. Rodil se je l. 1855. Po novi maši je služboval na Srpenici, v Volčah, Gor. Tribuši in končno od l. 1894. v Desklah, kjer ga je zadela l. 1903. delna kap. Stopil je v pokoj in se preselil v rodno vas. Večinoma je bil navezan na postelj. Zadnja leta je bil pravi trpin, ker si sam ni mogel nič pomagati. Bil pa je pri vseh nadlogah in težavah vedno dobrega razpoloženja. Nesrečo in bolezen je vdan v božjo voljo mirno prenašal. Sedaj ga je Vsemogočni poklical k sebi. Domačini in okoličani so mu priredili lep, svečan pogreb. Govoril mu je tolminski g. dekan, cerkveni pevski zbor mu je pa pel tri ganljive nagrobnice. Naj mirno počiva v Bogu!

Nesreče v Trstu.

Pretekli četrtek je hotel Anton Hočevar, raznašalec časnikov, star 48 let, prekoračiti Goldonijev trg, da bi skočil na škedenjski tramvaj. Med tem je pridrvel iz predora avtomobil, ki ga je vodil neki Francesco Leone, in tresčil Hočevarja na tla. Nesrečnež si je pri padcu zdrobil lobanjo. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je zvečer umrl. Bog mu daj večni mir! — V bolnišnici je umrl 28letni Ivan Budin, ki se je nedavno ponesrečil na parniku »Bulgarian«, ko je razlagal blago. — V tržaški ladjedelnici je mehanik Rudolf Petrič rezal železno ploščo z gorečim plinom. Nenadoma se je pokvarila priprava in plamen mu je švignil v obraz ter vsega ožgal.

Čestitke.

Goriška prefektura je poslala kraljeviču ob njegovi poroki čestitke z vdanostnimi pozdravi vsega prebivalstva. Kraljevičev prvi pobočnik je odgovoril: »Nj. V. princ se živo zahvaljuje za vdanostne čestitke.« General Clerici.

Pet let.

Po novem pravilniku fašistovske stranke mora postati pokrajinski politični tajnik samo oseba, ki je pet let vpisana v stranko.

Rod se množi.

Statistični urad iz Rima je izračunal, da je bilo l. 1800. v Italiji le 18 milijonov prebivalcev. L. 1928. pa se je število namnožilo na 41,168.000. Pred 130 leti je živelo na enem kvadratnem kilometru 63 prebivalcev, zdaj jih je 132.

Ponarejevalci.

Pri nas moramo precej skrbno paziti na 5, 10 in 20 lirske novce, ker je med njimi mnogo ponarejenih. Pred ponarejevalci pa ne trpimo samo pri nas, ampak tudi po drugih državah. V Avstriji so te dni odkrili že drugo delavnico, ki se je bavila z izdelavo ponarejenih šilingov. (En šiling velja malo manj ko 3 lire.)

Silen vihar.

Zadnje nedeljo je divjal po Atlantiskem oceanu in ob angleškem obrežju silen vihar. Bilo je tako hudo, da se je potopila neka pomožna angleška vojna ladja z moštvo vred. Vihar je ruval drevesa, odkrival strehe, lomil brzojavne drogove; 16 oseb je našlo pri tem smrt.

Papagajska bolezen.

Ze par tednov straši po časopisih »papagajska bolezen«. Malokdo jo pozna in vendar se širi ne le po Ameriki, marveč tudi po Evropi. Baje prenašajo to bolezen papige. Človeka se loti neka čudna mrzlica, ki čisto krat človeka ugonobi. Par držav je celo prepovedalo imeti papige, zlasti ker zdravniki še niso iznašli sredstva proti tej novi bolezni.

Dobro je pel.

Pri slavnostni predstavi v Rimu ob zaključku poročnih slavnosti je nastopil tudi znani tenorist Tito Schipa. Z nastopom v operi »Don Pasquale« se je tako postavil, da so mu kar na odru pripeli visoko odlikovanje sv. Mavricija in Lazarja za izredne zasluge.

Tržaški davčni sezname.

Tržaški občinski načelnik opozarja, da so od 8. januarja dalje izloženi v mestni palači davčni sezname, in sicer: dopolnilni seznam občinskih davkov za leto 1929., 1928., 1927. in 1926., nadalje sezname zemljiškega in hišnega davka in davka na premično imetje (ricchezza mobile) za leto 1930. Sezname si lahko ogledaš od 8. do 12. ure. — V mestni palači je nadalje izložen seznam tistih Tržčanov, ki so po zakonu od 16. januarja 1927. dolžni dati stanovanje vojakom.

Opeharjen trafikant.

Dva nepridiprava sta dobro potegnili nekega tobakarnarja v Florenci. Zgodilo se je takole: v trafiko stopi mladenič po škatljo cigaret. Trafikant mu da, kadilec pa vrže na mizo le 50 stotink in steče na ulico. Trafikant brž za njim in ga na bližnjem oglu ujame za suknjič. Začne se prerekanje in končno plača neznanec zahtevano razliko.

Ko se trafikant vrne, opazi, da je nekdo v njegovi odsotnosti pobral iz predala 5.200 lir. Zdaj je okradeni tobakarnar šele spoznal nakano.

Ričet je slab.

V florentinskih zaporih imajo nekega Pierazzuolija, ki jih je precej naredil. Možu pa očitno v celici ne ugaja, ker je oni dan poskusil že tretjič uiti skozi okno. Komaj je prepilil omrežje in skočil ven, ga je že imela straža v pesteh.

Važno za trgovce.

Fašistovska industrijalna zveza za goriško deželo opozarja, da so vsi industrijalci, trgovci in obrtniki, družbe in zasebniki, dolžni odpreti lasten poštno-čekovni račun, če so vpisani — radi kateregakoli naslova — v seznamih za osebno dohodnino (ricchezza mobile) za dohodek kategorije B, ki ni manjši kot 15.000 lir. Zaprošiti morajo pri poštnem uradu, da se jim ta račun otvori. Pri tem morajo

položiti varščino, in sicer 500 lir tisti, ki imajo v kategoriji B obdavčljivih dohodkov od 15.000 do 25.000 lir; 1000 lir pa oni, katerih obdavčljivi dohodek v kategoriji B presega 25.000 lir letno.

Za prospeh kmetijstva.

V nedeljo se je vršil v Poreču kongres istrskih viničarjev. Zborovanju je pristostvoval podtajnik v poljedelskem ministrstvu g. Marescalchi. V svojem govoru je dejal, da je treba v Istri še bolj pridno gojiti oljko, tobak in murvo; rešitev Istre pa je v vinarstvu. — Državni podtajnik je obiskal tudi Postojnščino.

Lahkoverna ženica.

Tisti dan pred sv. tremi kralji je šla 63 letna kmetica Bardini v Trevisu na banko. Tam je dvignila 17.000 lir in jih lepo zložila v listnico. Komaj je zavila za ogrom, priteče za njo možki, — menila je, da je bančni sluga — in jo poklice: »Ej žena, zmotili smo se in Vam nekaj manj dali. Dajte sem, da preštejemo še enkrat. Počakajte pri okencu.« Žena je denar dala, čakala bi pa še danes, da ga preštejejo, če ji ne bi povedali, da jo je nekdo pošteno potegnul in s tisočaki odkuril.

Lesna trgovina.

Rimski listi poročajo, da bo na podlagi nove trgovske pogodbe med Španijo in Jugoslavijo paroplovna družba »Jugoslovanski Lloyd« otvorila redno parobrodno zvezo med Splitom in nekaterimi španskimi mesti. Ladje bodo izvažale iz Jugoslavije v Španijo predvsem les.

Nesrečni ženin.

V cerkvi sv. Katarine v Bolonji sta klečala 34 letni Hamlet Ghedini in nevesta 25 let stara Berta. Čakala sta, da duhovnik blagoslovi njuno zakonsko zvezo. Duhovnik je že pristopil, kar plane v cerkev 50 letna ženska, mati peterih otrok, in vpije, da je bil Hamlet njen ljubček. Prerila se je do ženina in mu hotela zasadi v prsi oster kuhinjski nož. Nastala je zmešnjava, žensko so prijeli in poroko odnesli.

Otok umetnikov.

Sredi jezera Como se dviga majhen, gozdnat otočič Comacina. Ko so nemške čete zasedle Belgijo, so otočič darovali belgijskemu kralju Albertu kot pribežališče. Po vojni je kralj otočič daroval nazaj Italiji z namenom, da se tam ustanovi letovišče in študijsko središče italijanskih in belgijskih umetnikov. Zdaj ob kraljevičevi poroki so pozabljeni načrti znova sprejeli in bodo na otoku začeli živahno zidati, da se kraljev namen vresniči.

Lahkomiselnost.

V pokrajini Cook v Združenih državah ameriških je bilo v minulemu letu razporočenih okrog deset tisoč zakonskih parov.

Beg blaznih.

Pred par dnevi so ušli iz norišnice pri Sv. Danijelu poleg Vidma trije norci. Preskrbeli so si ponarejene ključke ter se izgubili. Iščejo jih na vso moč, ker so ubežniki nevarno bolni.

Kako je s politiko.

Francoski odgovor.

Glede pomorske politike je Mussolini lansko leto izjavil, da je Italija pripravljena zmanjšati svoje vojno brodogradnjo tudi na najnižjo mero, toda pod pogojem, da store to tudi drugi in da nima nobena druga država na evropski celini večje mornarice nego Italija. To pomeni, da bi morala imeti Francija in Italija enako vojno brodogradnjo. S tem programom pojdejo odposlanci naše države v osmih dneh na Angleško, kjer se bo vršila konferenca o pomorski razorožitvi. Kakor je »Novi list« že pisal, se je italijanski poslanik v Parizu grof Manzoni skušal sporazumeti v tem vprašanju s francosko vlado in imel z zunanjim ministrom Briandom več razgovorov. Namen pogajanj je bil, da bi se še pred konferenco v Londonu sklenil med Italijo in Francijo dogovor, tako da bi obe državi nastopali na zborovanju po enotnem programu. Vesti, ki jih je prineslo te dni časopisje, pravijo pa, da so se ti poskusi ponesrečili. Dne 3. januarja je francoska vlada izročila v Rimu odgovor, kjer odklanja vsako razpravljanje o enakosti obeh mornaric in predlaga, naj vsaka država pove na zborovanju v Londonu, koliko ladij potrebuje v svojo obrambo. Pri tem naj vsaka dežela čisto svobodno določi, kakšno brodogradnjo želi, in na podlagi teh števil naj se potem v Londonu sklene, da morajo vse države sorazmerno znižati svoje brodogradnje.

»Corriere della Sera« pravi, da je ta francoski odgovor na prvi pogled precej nedolžen. Francija v njem ne priznava, a tudi ne odklanja pomorske enakosti z Italijo. Italiji prepušča pravico, da določi ona sama, kakšno brodogradnjo želi imeti, in isto pravico si pridržuje sebi. To načelo se zdi dnevniku zelo nevarno. Ako ga sprejmejo ostale velesile, je naravno, da bo skušala vsaka število ladij, ki so »potrebne za njeno obrambo«, kolikor mogoče zvišati, zakaj vsaka želi, da bi ji po črtanju in znižanju v Londonu vendar še ostala čim večja mornarica. Na razorožitveni konferenci bi se razvila med udeleženci prava tekma, neke vrste licitacija, ki je v nasprotju z mirotvornimi smotri zborovanja.

Glavno pri francoskem odgovoru pa je, da se Francija noče pogajati z Italijo o pomorski enakosti. Na prvi pomorski konferenci v Washingtonu leta 1921. je priznala glede največjih vojnih ladij Italiji enakost. Sedaj ko bodo v Londonu razpravljali o vseh vrstah brodov, od drednautov do podmornikov, Francija noče več govoriti o enakosti. »Corriere della Sera« pravi, da hoče francoska vlada imeti odsej proste roke in da taji sedaj tudi določila razorožitvene konference v Washingtonu.

Ta vest je vzbudila v italijanski javnosti tako nevoljo, da so jo za časa svatbenih svečanosti v Rimu zamolčali. Storili so to iz ozira na fran-

coskega maršala Petaina, kateremu so ravno izkazovali v prestolici časti in prijaznosti.

Konferenca v nevarnosti.

V tem je prišla iz Pariza tudi vest, da je francoska vlada pooblastila ministra za mornarico gospoda Leyguesa (beri Lega), naj pošlje v različne francoske prekmorske posesti Afrike in Indije nove skupine vojnih ladij, ki naj vršijo tam stalno službo. Te pomorske sile namerava francoska vlada proglasiti za »nepremakljive«, češ da so trajno potrebne za zaščito prekmorskih dežel. Smoter teh odločitev je jasen. Pri pogajanjih o pomorski enakosti z Italijo bo Francija zahtevala, da se morajo ladje, namenjene za kolonije, odšteti, ker jih Francija ne more uporabljati v Evropi. S takimi načrti pojdejo francoski odposlanci v London. »Corriere della Sera« pravi, da to pariško dokazovanje nič ne drži, zakaj izkušnja nas uči, da se države v vojni poslužujejo proti sovražniku vseh vojnih ladij, kar jih imajo. Tako so Rusi v vojni z Japonci prepeljali vse vojne brodogradnje iz Baltiškega morja okoli Afrike na daljni vzhod. V slučaju vojne z Italijo bi Francija torej prav gotovo združila vso svojo mornarico v Sredozemskem morju. Italija zahteva enakost s celotnim francoskim brodogradnjem, to se pravi z vsemi brodovi, na katerih vihra zastava francoske republike, naj vrše danes službo kjerkoli.

Uradni list fašistske stranke »Foglio d'Ordini« od 13. januarja izjavlja, da se Italija tej enakosti ne more na noben način odpovedati. »Najvažnejše je, da se pravica do enakosti zapiše v nov pomorski dogovor, ki bo ali bi moral zaključiti delo zborovanja v Londonu.«

Italija — piše list — ne vztraja samo na pravici do popolne pomorske enakosti s Francijo, temveč zahteva v načelu tudi enakost z največjo pomorsko državo na svetu, z Anglijo. Samo skromna gospodarska in finančna sredstva so vzrok, da Italija ne uveljavi in brani svoje pravice do pomorske enakosti z Anglijo. Dočim je namreč Anglija otok, odprt na vsa morja, je Italija polotok, zaprt v morju, čigar vrata se nahajajo v posesti tujih držav. Položaj Italije v Sredozemskem morju je težak in celo usoden.

Za Francijo je Sredozemsko morje važno radi njene varnosti, radi prevažanja črnokožih vojakov v prestolico, za Italijo je to vprašanje življenja in smrti. Francija lahko brodari v Severnem morju, na Atlanskem oceanu in v Sredozemskem morju, Italija pa izključno v Sredozemskem.

Spor radi enakosti s Francijo — končuje list — utegne razbiti konferenco v Londonu, toda to nas prav nič ne vznemirja.

* * *

Papeževa okrožnica.

V nedeljo 12. januarja je izšla okrožnica Pija XI. »o krščanski vzgoji mladine«, ki nosi datum 31. decembra. Naslovljena je na vse nadškofe, škofe in vernike katoliškega sveta in je bila prevedena v mnogoštevilne jezike.

Kakor je Jezus Kristus — pravi papež glavar Cerkve — ljubil sicer vse ljudi brez razlike, pravične in krivične, dobre in hudobne, a imel posebno ljubezen za otroke, tako se hoče tudi papež ob petdesetletnici svojega mašništva spomniti prav posebno mladine in ji posvetiti okrožnico o krščanski vzgoji.

Krščanska vzgoja je največjega pomena ne samo za posameznega človeka, temveč tudi za družino in človeško družbo, zakaj popolnost družbe temelji na popolnosti posameznikov, ki jo sestavljajo. Zato je že sv. Ivan Zlatousti po pravici rekel: »Kaj je važnejša stvar nego voditi duše otrok in oblikovati njihov značaj?«

Potrebno je zato, da imamo o krščanski vzgoji zelo jasne in točne pojme.

Kdo je poklican, da vzgaja mladino? V prvi vrsti Cerkev. Njen božji ustanovitelj je rekel: »Pojdite in učite vse narode, krščujoč jih v imenu Očeta in Sina in svetega Duha in učeč jih, da izpolnjujejo, kar sem vam naročil. In glejte, jaz bom z vami vse dni do konca sveta.«

Cerkev je duševna mati vseh ljudi. Bog sam jo je postavil za najvišjo in najvarnejšo učiteljico človeštva. Zato je Cerkev v izvrševanju svojega vzgojnega poklica neodvisna od vsake posvetne oblasti, ona prešoja in izbira sredstva, ki naj služijo njenim vzgojnim smotrom. Cerkev ima pravico ustanavljati lastne šole in druge prosvetne zavode vsaktere stopnje in se sme baviti tudi s telesno vzgojo vernikov, kajti tudi ta lahko krščanski vzgoji koristi ali pa škoduje.

Vse to pa ni v kvar družbi in državi, zakaj Cerkev ni nasprotna, da se njene šole in prosvetne ustanove podvržejo upravičenim predpisom prosvetnih oblastev. Če nastanejo težave, je Cerkev vedno pripravljena se sporazumeti. Cerkev ima pa neodvzeto pravico, da nadzoruje ne samo verski pouk mladine, temveč tudi vse ostale predmete, v kolikor se tičejo vere in morale.

Cerkev je v teku stoletij ustanovila po različnih deželah nešteto šol vseh vrst, gojila umetnost in znanstvo, dala evropskim narodom prvo univerze. Skozi njene zavode so šli milijoni učencev. V današnjih časih vrši Cerkev svoje vzgojno delo od reke Ganga do ledene Alaske in nosi krščansko prosveto v najbolj oddaljene dežele.

Cerkev in družina.

Vzgojni poklic Cerkve se strinja čudovito z delom družine, saj izhajata obe od Boga.

Družina je prejela naravnost od Stvarnika nalogo in zato pravico, da vzgaja otroke. Ta pravica je neod-

vzetna in stoji pred katerokoli drugo pravico družbe.

Že sv. Tomaž Akvinski je učil: »Sin je del očeta... Odtod sledi naravna pravica, da mora sin, dokler ne pride k pameti, stati pod vodstvom očeta. Zato bi se pregrešili proti naravni pravičnosti, ako bi odtrgali otroka, preden je prišel k razumu, skrbi staršev, ali ko bi razpolagali z otrokom proti volji roditeljev. Ker so pa starši dolžni skrbeti za sina toliko časa, dokler ne more sam zase skrbeti, traja imenovana pravica staršev vso to dobo.«

Cerkveni zakonik pravi v 1113. členu: »Starši so strogo obvezani skrbeti na vso moč za versko, moralno, telesno in državljansko vzgojo otrok in zagotoviti otrokom tudi časno dobrobit.«

»Napačno je torej, če kdo trdi, da spadajo otroci prej državi nego družini in da ima država absolutno pravico do vzgoje. Nekateri uče, da se človek rodi kot državljan in da spada zato v prvi vrsti državi. Toda preden je človek državljan, mora sploh biti na svetu, življenja pa ni dobil od države, ampak od staršev.«

Zgodovina nas uči in nam kaže, kako države prikrajšujejo te naravne pravice staršev, a nam tudi priča, kako Cerkev dosledno brani družino. Cerkev ima tako spoštovanje pred naravnim pravom roditeljev, da ne dovoljuje krstiti otrok poganov ali jih kakorkoli vzgajati proti volji staršev. Ona čaka, da pridejo otroci k pameti in se lahko sami svobodno odločijo za vero.

To vzgojno prvenstvo družine in Cerkve je v veliko korist družbi in ne krajša nikakor pravih in resničnih pravic države.

Pravice države.

Tudi država je prejela od Boga dolžnosti in pravice, ki se nanašajo na vzgojo. Namen države je, da skrbi za splošni blagor, da ščiti v družbi red in mir in podpira vzgojno delo družine in Cerkve. Če iz kateregakoli vzroka odpovedo starši, bodisi da jih zmanjka ali da so za vzgojo nespособni, ali da so te naloge nevredni, mora za otroke skrbeti država in braniti njih pravico do prave vzgoje. Vzgojna pravica staršev ni namreč absolutna in samooblastna, temveč se mora držati božjih in moralnih predpisov. Cerkev in država imata dolžnost in pravico starše nadzirati. Razen tega nima družina na razpolago vseh potrebnih sredstev za poučevanje in vzgojo otrok. Država naj izravnava te pomanjkljivosti in prihaja staršem na pomoč. Sredstva, ki je država dobila od državljanov, naj uporablja za ustanavljanje šol in prosvetnih zavodov. Država sme nadalje zahtevati, da spoznajo vsi državljanji svoje državljanske dolžnosti, da si pridobe gotovo stopnjo izobrazbe in gotovo moralno in telesno vzgojo. Pri tem mora pa spoštovati naravne pravice Cerkve in družine. Zato je šolski in vzgojni monopol krivičen in nedovoljen.

Ako ima tudi Cerkev svoje šole, je to državi le v korist. Duhovnik, ki vzgaja otroka v dobrega kristjana, naredi namreč iz njega nujno tudi dobrega državljanja. V Katoliški cerkvi sta dober državljan in pošten človek ena in ista stvar. Težko se torej motijo tisti, ki mislijo, da se dobri državljanji vzgajajo na drug način in po drugih pravilih kakor dobri kristjani.

Kakšna bodi šola.

Krščanska vzgoja — nadaljuje sv. oče — more prospevati samo v primerni okolici. Najbolj naravna in potrebna okolica je za otroka družina. Nobena vzgoja ni bolj trajna in uspešna kakor vzgoja v dobro urejeni in disciplinirani krščanski družini, in to tem bolj, čim lepši je zgled staršev. Dandanašnji se ljudje pripravljajo skrbno in dolgo na posamezne poklice, glede odgoje otrok grede pa mnogi starši v zakon popolnoma nepripravljeni.

Povrhu se pa otroci že v najnežnejši mladosti odtegujejo iz gospodarskih, trgovskih ali političnih vzrokov roditeljem in se slabi tako vpliv družine. V neki državi (sv. oče misli na Sovjetsko Rusijo, ur.) tržejo otroke iz rok družine zato, da jih vzgoje v brezverstvu in v sovraštvu do Boga.

Papež zaklinja dušne pastirje, naj z vsakim sredstvom, z naukom, z besedo in v tisku opozarjajo starše na njih stroge dolžnosti do otrok.

Druga važna okolica, v kateri naj se razvija vzgoja mladine, je Cerkev. Cerkveni obredi, sv. zakramenti in vse cerkveno življenje je silen pripomoček za pravo odgojo mladine. Družina in Cerkev se tu čudovito spopolnjujeta.

Največ časa prebijejo otroci v šoli.

† Vikar Angel Čargo.

Danes teden smo pokopali sovozdenskega gospoda vikarja Angela Čarga. Ko smo stopali za njegovo krsto, smo vedeli, da spremljamo eno najbolj izrazitih osebnosti iz starejšega duhovniškega rodu v goriški nadškotiji.

Bil je 46 let duhovnik. Rodil se je l. 1860. v Kanalu, za duhovnika je bil posvečen l. 1884., potem je služboval kot kaplan v Tolminu, vikar v Stržišču, na Marijinem Celju, na Gorenjem polju, nato v Nabrežini in slednjič 16 let v Sovodnjah. Kjer je bil, je bil cel mož. V Tolminu je ustanovil in vodil krasen cerkveni zbor, v Stržišču zgradil cesto, na Marijinem Celju izvedel važne preosnove v gospodarstvu kanalske občine, na Gorenjem polju sodeloval pri ustanovitvi kanalske okrajne posojilnice, ki je postala važen zavod za vso dolino. Najtežje socialno delo pa ga je čakalo v Nabrežini, kjer je v hudi borbi z vladajočo socialno demokracijo ustanovil katoliško izobraževalno društvo, pevski zbor, godbo, posojilnico, krščansko strokovno zvezo za delavce itd. Okoli resnega, do bridkosti odkritega, naglega, a vedno pravičnega moža se

Prve šole so se ustanovile na pobudo staršev in Cerkve, mnogo prej nego jih je zidala država. Že iz tega se razvidi, da morajo biti šole v dopolnilo in pomoč družini in Cerkvi. Šola naj tvori z družino in Cerkvijo eno samo svetišče krščanske vzgoje, sicer zgreši svoj smoter in vpliva uničevalno. Pisatelj Niccolo Tommaseo je že rekel: »Če se slovstvena, družabna, domača in verska vzgoja med seboj ne vjemajo, je človek nesrečen in brez moči. Šola je svetišče ali je pa brlog.« Zato je potrebno, da so ves pouk in vsa uredba šole: učitelji, učni načrti in knjige prešinjeni s krščanskim duhom in da stojijo pod nadzorstvom matere Cerkve.

Dobre šole pa niso toliko odvisne od dobrih zakonov kolikor od dobrih učiteljev, ki morajo čutiti gorečo ljubezen do otrok, teh ljubljencev Cerkve, ter imeti pri srcu dobrobit družin in njih domovine.

Krščanska vzgoja obsega vse človeško življenje: tvarno in duševno, umsko in moralno, življenje v družini in življenje v družbi. Pravi kristjan je resničen in dovršen značaj. Vztrajno in dosledno se drži večnih načel pravice, kakor je že paganski pesnik rekel: pravični človek je trden v svojih sklepih. Pravičnost pa je nemogoča, če ne daš Bogu, kar je božjega.

Dvignimo — končuje papež — srca in roke proti nebu k Pastirju naših duš in Nebeškemu kralju in prosimo ga, da bi se z Njegovo pomočjo sijajni sadovi krščanske vzgoje množili v korist posameznikov in narodov po vsem svetu.

Proseč te nebeške milosti podeljam z očetovsko ljubeznijo Vam, častiti bratje, Vašim duhovnikom in Vašemu ljudstvu apostolski blagoslov.

je začela zbirati delavska mladina, ki je obetala lepše čase. Še po vojni je pokojnik v Sovodnjah ustanovil prosvetno društvo in delj časa vodil zbor. Tako močna je bila v njem ljubezen do mladine in do petja.

To so zunanja znamenja dela, ki ga je ta častitljivi duhoven izvršil. Kdo pa pozna in presodi vse notranje delo, ki ga je v 46 letih zvestega službovanja izvršil na človeških dušah? Za to mu bodi plačnik njegov Gospodar!

Pogreb je pokazal, kako je bil gospod vikar Čargo spoštovan. Sprevod je vodil pokojnikov prijatelj mons. Berlot, v cerkvi pa je govoril renški dekan Pipan. Pred krsto je stopalo 32 duhovnikov, za njo pa množica ljudstva. Ko so položili truplo v grob, smo si mislili: umrl je mož, da malo tako krepkih značajev!

ŠE SAMO ENO ŠTEVILKO

dobiš, če ne poravnaš do 29. t. m. naročnine za »Novi list«.

Ker mine cel teden, preden uprava dobi poslani denar, pošlji naročnino še danes.

Kaj nam pišejo z dežele?

Iz Vipavske doline.

Pedrovo nad Rihemberkom. — (Mejniki.) — Vojna je tudi pri nas pustila precej sledov. Dosti mejnikov, ki delijo parcele, se je zgubilo. Zato nastajajo prepiri, zlasti za ognjišči in pri polnih loncih vina. Včasih gre le za en hrast ali kostanj. Eden pravi: »To je moje. Moj rajni oče mi je tako pokazal.« Sosed pa odvrne: »Po zemlji merca pojdi, kaj rajnik.« Tako nastajajo v soseski sovraštva brez potrebe.

Dol-Otlica. — Čas je, da se tudi mi oglasimo. Revni smo in naša zemlja nam borno obrodi. Zato smo prisiljeni iskati zaslužka na cestah in v gozdih. Pa ni pravega zaslužka. Kmetje prodajajo drva trgovcem v Ajdovščini po 35 lir za meter. Potem je pa treba čakati 35 do 50 let, da gozd spet dozori. — Na Otlici smo si ustanovili tudi mlekarino, da bi kaj prigosodarili; morali bi jo tudi na Dolu. — Pritožiti se moramo tudi nad izterjevalcem davkov. Po navadi smo mu nosili zadnje obroke v občinski urad. Zadnjič ga pa tje ni bilo in smo morali vsi plačati 6 odstotkov globe. Mi menimo, da ne po naši krivdi.

S Krasa.

Zavrhek pri Divači. — (Tudi mi se oglasa mo.) — Včasih se je še kdo oglašil iz naše vasice, sedaj pa spimo spanje pravičnega. — Lansko leto smo popravili vaški vodnjak, kar je bilo zelo potrebno. Tudi sadja prideamo še precej; še več bi ga, ko bi sadjarstvo bolj smotrno gojili. Nekaj nam vržejo tudi drva. — V občinskih zadevah se obračamo v Divačo, v stiskah srca pa iščemo utehne pri Materi Božji v Vremah, kamor v dušnopastirskem oziru spadamo. Iz Vrem dobivamo tudi pošto, a žal, premalo čtiva; morda se bomo, kar se branja tiče, v novem letu kaj poboljšali. — Tišino naše vasice moti edino ropot bližnjega rudnika, kjer v svetek in petek kopljejo premog.

Divača. — (Več trug ko zibelk.) — V preteklem letu 1929. smo imeli 5 porok, umrlo je 12 oseb, rodilo se jih je 7. Novi župljani so vsi otroci staršev, ki so se pri nas naselili zaradi služb. V minulem letu ni torej prišel noben domačinček na svet, v letu 1829. to je pred 100 leti, ko je bila naša duhovnija po številu prebivalstva mnogo manjša, kakor je sedaj, pa jih je zagledalo luč sveta 15. Statistika rojstev v naši duhovniji — ter več ali manj tudi po drugih župnijah priča, da pojema življenska moč in odpornost naših ljudi?

Rodik. — (Smrtna nesreča. — Električna. — Kavarna.) — Predzadnjo soboto se je pri nakladanju listja smrtno ponesrečil 80 letni Jože Gombač. Tlačil je listje na vozu in je tako nesrečno padel na vozu in je na mestu obležal. Znan je bil tudi kot dober zidarski mojster. Bog

mu daj pokoja! — Rodičani se zdaj držimo, ker imamo električno. Naša »gosпода« si ne bo več v temi mazala čeveljčkov. Tudi v novo otvoreno kavarno lahko zahaja. Čakajo le še pariških časnikov.

Štorje pri Sežani. — (Mačja pečenkica.) — Ker nimamo Štorci že delj časa v vasi nobene mesnice in ker se nam ne ljubi hoditi po meso v Sežano, smo zaenkrat poskušali z mačjim mesom. V bivši štorski mesnici smo zaklali tolstega muca ter ga imenitno napravili na Ž... osmici. Žal, da se te izvrstne pečenke ni udeležila vsa štorska inteligenca, ampak le nekaj fantov in deklet, mislečih, da so jedli pitanege zajčka. Gospodinja je dobila za trud in delo zajčja, pardon, mačja jetrca, katera so ji baja dobro teknila! Seveda so Štorci zalili mačjo pečenko z domačim teranom. Štorski radio je objavil vest, da so napravili Štorci konkurenco kraškemu mesarjem.

Gročana. — (Lačni novoletniki.) — Nekateri fantje iz Gročane so čakali na Pesku novo leto. Naenkrat jih je popadla taka lakota, da niso več mogli čakati na novo leto, marveč so šli v Gročano do prve hiše. Tam so zlezli skozi okno noter in vse pojedli, kar so našli.

Krajna vas pri Skopem. — (Prve mu v slovo.) — 3. januarja je, vdan v božjo voljo umrl 70-letni Anton Štoka, bivši župan na Skopem. Bil je vzgleden gospodar in kremenit značaj. Nič hudega sluteč je zvečer legel, po polnoči na mu je prišlo slabo in ga je stisnilo. Ko so pred dnevi blagoslavljali nove zvonove, jih je prav žalostno gledal, kot da bi slutil, da bodo njemu prvemu peli v slovo. Pogreb je bil veličasten. Bog daj rajnemu sveti raj!

Pliskovica. — (Smrt.) — Na novo leto je umrla vrla družinska mati Julija Vrabc. Dobro je vzgojila sedem otrok, ki plakajo za dobro dušo.

Tunelče na Krasu. — (Smrt.) — Umrli je tukajšnji posestnik g. Anton Grmek v visoki starosti 79. let. Bil je dolgo let župan prejšnje kobjeglavske občine. Vzornemu gospodarju, pridnemu delavcu in vzglednemu družinskemu očetu naj sveti večna luč!

Gorenje pri Divači. — Lansko leto smo razširili na nekaterih mestih cesto, ki pelje v Divačo. Da se preprečijo cestne nesreče, bi se morali postaviti tudi »kantoni«. Zakaj se niso, je neumljivo. — V vasi smo postavili na istem mestu, kjer je bila prej nerabna črnalka, nov, lep vodnjak. Popravili smo tudi oba kala. Pri teh delih smo bili zaposleni domačini, ki pa še čakamo, da nam občina plača.

Iz tržaške okolice.

Ricmanje. — (List za listom pada. »Novi list« na ogleđ.) — Sveža je še gonila pok. Mirkota Berdona, a že je umrl min. teden vaščan Josip Kuret, p. d. »Gek«. — Pokojnik je bil večletni odbornik in lik-

kvidator bivših društev v Ricmanjih. Ker je bil dobro poznana osebnost, je bil njegov pogreb prav lep. Lahka mu domača zemlja! — Govori se, da je uprava N. L. razposlala v Ricmanje na ogled list samo takim, ki radi čitajo. — Želimo, da bi se vsi na list naročili!

Iz Brd.

Kojsko. — Ameriška bolezen. — Organist manjka.) — Že delj časa ni bilo iz našega kraja nobenega glasu. Naj pa sedaj povemo več. V prvo moramo povedati, da tudi pri nas razsaja ameriška bolezen. Človeku se zdi, kakor da bi bila nalezljiva. Ne sme odpluti nobena ladja, da bi ne odpeljala katerega iz našega kraja. — Dne 24. p. m. smo pokopali g. Pahorja Franca. Bil je skrben gospodar in je imel prvi trgovino v Kojskem. Učakal je pozno starost. Bolehal je že več časa. N. p. v m. — Dasi bo kmalu dve leti, odkar je umrl naš organist, vendar do sedaj še nimamo naslednika. Več časa je prihajal k nam orglat g. Leupušček iz Pevme. Pa to ni zadosti, kajti pevci morajo imeti tudi vaje in to ne samo ob gotovih prilikah. To se je tudi poznalo v petju. Pevcem se mora sicer dati čast, oni se trudijo kar se morejo, a če se ne bo nihče potrudil za stalnega organista, bo vse umrlo. — V naši fari je bilo nekdanj okoli deset do petnajst porok na leto. Preteklo leto pa smo imeli samo eno. Poročila sta se g. Jožef Štekar s Štefanijo Jakinovo. Fantje, kaj boste vsi plačevali samski davek?

Gor. Cerovo. — (Dekličice, noričice.) — Rak na želodcu je spravil 31. m. m. v grob 52-letnega Rajmunda Prinčiča, po domače »z brega«. N. v m. p. — Nekaj naših deklet se zopet odpravlja v Ameriko. Nekateri mlajše doma pa se postavljajo s tem, da vsako nedeljo po vasi nespodobne pesmi pojo in se s fanti kepajo.

Višnjevik. — Čas je, da se tudi mi oglasimo v »Novem listu«. Najprej sami sebe opomnimo, da je treba poravnati naročnino. — V preteklem letu se jih je nekaj izselilo v južno Ameriko. Izgubljene vaščane bodo pa nadomestili novo rojeni, in sicer 14 po številu. Umrlo je le 6 oseb. — Vsi nam prorokujejo milo zimo, a so se mogoče všteli, ker je sneg pobelil celo Kobalsče.

Iz idrijskega kotla

in okolice.

Nov grob. — Po pardnevni boleznini je 7. t. m. umrl vp. rudar in posestnik Leopold Jazbar. Dolgo 40-letno delo pod zemljo, kateremu je sledilo še 23 vedno z delom združenih let v pokoju, je ohranilo krepkega in značajnega moža do 80-ega leta razmeroma še vrlo čilega. Naj počiva v Bogu!

Cena mesu. — Zadnji teden so tudi naši mesarji pričeli nižje plačevati prašiče. Navadno dobiš sedaj od

L 5.50 do 6.— za kg čiste teže. — Tam spomladi je goveja živina poskočila v ceni in hitro smo dražje plačevali meso. Sedaj je prilika, da tudi hitro znižajo cene na drobno. Ali ni cena L 9.60 za špeh in L 8.— za meso nekoliko pretirana?

Vojsko. — (Smrtna nesreča. — Na tuk. gostilno in posestvo »Lizkar« priženjeni 30-letni Franc Jež je šel v petek 3. t. m. z voznikom po vino. Nazaj grede ju v Dobravljah preteče avto, da sta se konja splasila. V diru je hotel Jež skočiti z voza, toda v istem trenutku se je nagnil sod in ga podrl na tla. Pri padcu je z glavno udaril ob skalo. Zadobil je težke poškodbe na prsni in glavi. Zeleni križ ga je prepeljal v Gorico, kjer je po par urah izdihnil. Vino je pripeljal voznik domov — moža nikjer. Ženi, ki ni mogla od njega nič gotovega zvedeti, je šele brzojav pojasnil usodo moža. Odpravila se je takoj v Gorico in naslednji dan v torek je bil pokopan v Gorici. Bog mu bodi milostiv!

Masore. — (Smrt.) — Na novega leta dan je umrla najstarejša žena idrijske župnije. Bila je to 23. 1. 1839. leta rojena Marija Peternel. V težkem kmetiskem delu je dočakala polnih 91 let.

Gor. Kanomlja. — (Smrt.) — V 71. letu starosti je 4. t. m. umrla Frančiška Bončina, žena posestnika. Naj v m. p.

Sp. Idrija. — (Gibanje ljudi. — Smrt.) — Prebivalcev ima fara 2380. Rojenih je bilo v letu 1929. — 88, v letu 1928. pa 68. Mrličev 44 (57) poročenih 16 (29). Po mestih so slične številke obratne. — Dne 6. t. m. je umrla 65 letna Angela Burnik, bivša posestnica in gostilničarka v »Kazini«. Trpela je dolgi dve leti. N. v m. p.

Iz goriške okolice.

Vrtojba. — (Novoletne novice.) — Ker se ne oglasi živa duša v »Novem listu«, naj pa moja okorna roka zapiše par vrstic. Začnem pri g. vikarju, ki nas na novo leto vedno seznanja z gibanjem ljudstva. Povedal je, da je letos bilo 43 rojstev, trug 26, oklicev 7; doma poročeni trije pari. Izselilo se je na razne kraje 32 oseb. — Letos šteje Vrtojba samo 1712 prebivalcev. — Tako smo po vojni nazadovale skoraj za 300 duš. — Omenil je tudi versko gibanje, zlasti delo ženske Marijine družbe, ki je zelo zadovoljivo; ni pa tako z dekl. M. dr. Bilo bi lahko veliko boljše. Vsega skupaj je bilo razdeljenih 10.500 sv. obhajil. Dotaknil se je tudi gospodarskega stanja naše cerkve. Včasih je občina prispevala za vzdrževanje pevskega zbora in organista, sedaj ni od nikoder ficka. — Zato pade poleg rednega vzdrževanja cerkve tudi ta strošek na ramena ljudstva. — Po novem letu smo zakopali že dva mrliča: bolezni imamo dovolj. Radi neugodnega vremena si nismo mogli pripraviti za zimo niti stelje za živino, niti drv za kurjavo. Bog nam pošlje malo mraza, da bi mogli vsaj v naše »boške« po drva in steljo.

Podgora. — Ker nas je zaradi začasne krize v predilnici precej brezposelnih, bi bilo dobro, če bi naši občinski očetje pričeli z gradbo betonskega mostu čez Sočo. Prej je vezala »pašarela« Podgoro z Gorico. Brunerji so jo zaprli. Prej si izgubil 10 minut časa, zdaj pa rabiš iz srede vasi preko pevskega ali ločniškega celo uro. Dokler se most ne zgradi, bi pa lahko županstvo izposlovalo vsaj »pašarelo« s stezo od Trpinove gostilne do nekdanjega mlina.

Mnogi posestniki se pritožujejo, da jim gotovi ljudje v gozdu po Kalvariji vse posečejo. So pa tudi taki »gozdarji«, ki izvozijo domov po trikrat toliko drv, kot jih na njihovem zraste. Te znane ptiče bo treba povabiti na »fruštek« k občinskemu sodniku.

Štandrež. — (Pojmo v slogil) — V zadnji številki je nekdo govoril o prepiru v pevskem zboru. Ker se pa stvar vleče že dve leti in je vsaj za številno štandreško sosesko važna, je treba povedati javno, da je spor nastal tedaj, ko so starejši pevci spodrinili pevke s kora. Mlajši, mešani zbor, je nekaj časa pel pri zgodnji maši. Pri zornicah, kjer najbi pel »stari« zbor, je petje enkrat bilo, drugič ne. Organist sam ne ve, kako bi bolje ukrenil. Pot sprave je prav kratka: užaljeni ponosi naj se malce uklonijo, pa bmo imeli v Štandrežu res lepo petje.

Iz Gor.

Tolmin in okolica. — (Zadnji postiljon. — Nesreča.) — V ponedeljek, na dan sv. treh kraljev, je umrl v visoki starosti Andrej Gabršček (p. d. Punklov). Pokojni je bil v času, ko še ni bilo železnice, zadnji postiljon med Tolminom in Gorico. — V Doljah se je pred božičem neki Skočir (Jojšč p. d.), medtem ko je delal na polju, na čuden način zastrupil. Prav malo se je bil zbodel v prst in zadosti je bilo. Ves život mu je popolnoma omrtvil, posebno pa noge. Ravno na sveti večer so ga prepeljali v goriško bolnišnico, kjer se še sedaj zdravi. Obrnilo pa se mu je že na bolje in je upati, da bo ozdravel. — V Poljubinju je umrl pretekli teden Andrej Jermol. N. v m. p!

Sv. Lucija. — (Prazniki. — Smrt kosi. — Zahvala.) — Božične praznike smo praznovali prav lepo. V cerkvi je bila lepa slovesnost. Pevski zbor je prepeval z običajno dovršenostjo lepe božične pesmi. Lepa je bila »Kaj se vam zdi«, najlepša pa »O pozdravljen, ki prideš«. Zboru vso pohvalo in priznanje.

Na Modrejcah je umrl prav na sv. večer v najlepši moški dobi 54 letni Krivec Ivan, posestnik in bivši večletni podžupan. Kokojnik je bil vzoren gospodar, skrben vzgojitelj otrok, vseskozi poštenjak. — Mostarjem v Buenos Airesu v južni Ameriki se prav pristrčno zahvalimo za pozdrave in novoletna voščila. Enako jim vračamo tudi mi. — Na svidenje?

Banjšice. — (Lani — letos.) — Minulo leto nam je marsikaj prineslo.

Imeli smo 13 rojstev, umrlo pa jih je 5 več. Poroke tudi ni bilo nobene. Požar je obiskal dva posestnika. Brez zavščeku je pogorel le hlev, Madonu je pogorelo vse. Zavarovan ni bil; pa jih še dosti ni.

Novo leto nam je brž nekaj nerodnega prineslo Na praznik sv. treh kraljev so prišli fantje iz sosednjega kraja k nam razgrajat. Iskali so, da bi se spopadli z domačimi fanti, ti so se pa modro umaknili. Razgrajaci so se potem lotili ljudi po cestah. Napadli so 18 letnega fanta ter žensko in moža iz Podlešča. Ranili so jih z noži. Sramota!

Sužid. — V novici »Nesrečen božič« je »Novi list« zamenjal ime Komavec za Konavec. Za rajnim Andrejem Konavcem še danes žaluje vsa vas; saj je bil predsednik sužidske planinske zadruge, cerkovnik in predsednik zavarovalnice za govejo živino. Pet dni po njegovi smrti se je pa rodil krepak deček. Bog naj blagoslovi družino! — V teku enega meseca je smrt pokosila tri farane. Med temi je tudi 26letna Ana Volaričeva. — Goreti je začela električna luč, ki smo je vsi veseli.

Grahovo. — (Nesreča.) — Učenec Franc Šinkovec je šel na večer sv. treh kraljev obiskat jaselce sošolca na postaji. Nazaj grede je našel v obcestnem jarku v bližini mosta zavoj. Pobral ga je, odprl in našel 15 dinamitnih patron. Radovednost ga je gnala, da je prišedši domov, v svoji nevednosti začel vrtati z leseno šibico v patrono. Zgodilo se je, kar fantek ni slutil in radi svoje otročje pameti ni mogel vedeti. Nevarna snov se je razpočila in nesrečnežu odnesla levo roko, pol desnega palca in ga osmodila po obrazu. Goriški »zeleni križ«, ki je bil takoj poklican, ga je odpeljal v goriško bolnišnico. Ponovno opozarjamo: pazite na nevarno streživo!

Log čezsoški. — Letos je prav mila zima. Na solčni strani smo že koncem leta našli trobentice. Tako radi kot te znanilke milih dni pa nimamo naših štirih »odvetnikov«; dva sta prav za prav ženskega spola.

Sedlo. — (Drobne vesti.) — Lani je umrlo 9 oseb, rojenih je bilo 11, v jarem sv. Lukeža je stopilo 13 parov. To pomeni rekord, kar obstoja vas. — Zelo malo povpraševanja je pri nas za seno, za krompir, pitane prašiče in živino. — Mlekarna kljub vednemu pričkanju deluje; nekateri hočejo sir, drugi maslo, tretji bi radi menjali mlekanja, spet drugim je mleko predrago. — Po gostilnah dobiš letos izvrstno vipavsko kapljico. — Dela pri hudournikih so ustavljena, po večini tudi končana. Težko čakamo novih nakazil in novih del. — Zimo imamo izredno milo, snega še nič. — Z elektriko gre počasi. Bog zna, kdaj je bomo deležni. Za vodovod je malo več kokodakanja, deleži še niso vkniženi. — Drva na Miji smo posekali, prodali in denar že porabili, pašnika pa še nimamo. — Naši mlinarji še vedno pobirajo desetino, čeravno je bila odpravljena že leta 1848. Ali se

ne bi mogel določiti zaslužek v lirah? — Tudi v cerkvi je potrebno malo reda, posebno po stopnicah in na koru za orglami, kajti tam so skupine fantov in mož, ki ne zaslužijo več poštenega imena.

Gor. Tribuša. — Letos smo si voščili novo leto na kopnem, kar se le redko zgodi. Pa nas le ne bo sneg pustil popolnoma pri miru. — Misel na izseljevanje so že mnogi opustili. Na pomlad se obeta nekaj zaslužka, ker bodo širili cesto. — Fantje se na pust nič kaj vneto ne pripravljajo. Poroke ne bo menda nobene. Letošnji naborniki so se prav dostojno obnašali. Sramota sta pa delala celi soseski tista dva pobalina, ki so ju zasačili pri tativinah in spravili pod ključ.

Bovec. — Neizprosna smrt je zopet ugrabila moža iz naše sredine. V soboto, dne 11. t. m. ob 9. zv. je za večno zatisnil svoje blage oči gosp. Adolf Anton Mlekuš, trgovec in posetnik iz Bovca. Blagi pokojnik je bil vzoren družinski oče, poštenjak in jeklen značaj. Leta 1920. je bil izvoljen za župana in je uspešno zastopal težnje svojih občanov. Okrajni posojilnici v Bovcu je polagal temeljni kamen in bil skoraj četrt stoletja njen neumorni predsednik. Žrtvoval se je z vso svojo vneto za vojne odškodovance potom domače zadruge, kateri je kot soustanovitelj neutrudljivo predsedoval. In danes tega moža ni več med nami. Po njem ne žaluje samo njegova rodbina, marveč vsi njegovi prijatelji in vsi Bovčani, ki ga bodo težko pogrešali. Blag mu spomin!

S Pivke.

Strmca. — (Mila zima. — Smučarji.) — V sredini zime smo in vendar tako milo, toplo vreme. Vremenoslovci so nam obetali še hujšo zimo, kakor je bila lanska, ali za enkrat so se pošteno urezali. Ljudstvo vidi v lepih solnčnih dnevih pozno spomlad in slabo leto. Drži se še vedno starega pregovora: »O božiču na solncu, o velikonoči na peči.« Na god svetih kraljev smo imeli vse polno tržaških smučarjev obojega spola, seveda vse v najnovejšem moškem krogu, kar je spravilo vaške paglavčke v ju, kar je spravilo vaške paglavčke v ju, kar je spravilo vaške paglavčke v ju, razpoloženje pustnega torca. Južni sneg jim ni ugajal, pač pa klobase domačega pridelka v dobri Želetovi gostilni. Novo leto smo pričeli s »polko«, tako tudi v sosednjih vaseh.

Dolenja vas pri Senožečah. — (Ples na dva »štuka«.) — Majhna je naša vas, pa znamenita. Komaj 50 številc ima, a tri gostilne, dve trgovini in plesni salon na dva »štuka«. Naša nadopolna mladina se je razdelila na dve »kasti«, na višjo in nižjo. Prvi godi medved, drugi volk, obema pa »mizerija«. Na novo leto se je vršil ples v obeh »štukih«. Eden iz zgornjega je bil tudi pri birmi. K plesom zahajajo tudi mlade mamice. Le tako naprej.

Eden iz srednje »kaste«.

Ubeljsko. — (Nesrečna smrt.) — Na starega leta dan nas je zbudil zvon sv. Urha z žalostno novico, da je preminila spoštovana žena, gospodi-

nja pri Prelčovih. Ob šestih zjutraj je bila še zdrava, ob sedmih se je presečila v večnost. — 7. t. m. je šel gospodar Jožef Junec v gozd. Tam ga je brenila kobila v glavo, da so ga polmrtvega prinesli domov. Komaj so ga še utegnili deti v sv. olje. Zapušča ženo z nedorastlim otročičem.

Iz Istre.

Tinjan. — (Poroke.) — Malo kasno sporočamo, da so pri nas stopili v zakonski stan trije pari, in sicer Anton Škerl z Milo Sodnikovo, Jože Čupin z Rožo Metonovo in Zerbo Avgust z Viktorijo Zajčevo. Bog blagoslovi nove družine!

Pomjan. — (Kratek prepis — trajna sprava.) — Prazniki so šli veselo skozi. Tam za novo leto

so se pa stari pevci nekaj sprli z mešanim zborom zastran »premodernih« božičnih pesmi. Prav hudo je že bilo. No, pa so se za sv. tri kralje že pomirili. Tako je prav!

Osp. — (Surova mladina.) — Nekateri naši suroveži so nas tako razpili pri sosedih, da niti nedolžni fantje niso več varni pred surovinami iz sosednih vasi. Na praznik sv. treh kraljev bi se bil skoro pripetil krvav zločin. Domači fantje so šli v sosedno vas. Ko so se ga do dobra nalezli, so se z vozom vračali domov. Na ovinku pri Kastelu počil iz zasede strel. Napadalec ni nikogar ranil, pač pa je hitro bežal. Naslednje jutro so na tistem mestu našli pokvarjeno puško in še 42 patron. Najbrže je orožje napadalec ranilo, sicer bi bilo hujše.

Okno v svet.

Zveza narodov.

V Ženevi se vrši ravnokar 58. zasedanje odbora Zveze narodov. Prvi odposlanec Italije je zunanji minister Dino Grandi, malo antanto zastopa Voja Marinković, Francijo Briand, Nemčijo naslednik Stresemannov dr. Curtius, Anglijo zunanji minister Henderson. Predsednik je to pot Poljak dr. Zaleski. Na dnevnem redu niso zelo važne zadeve, pač pa je dana lepa prilika, da se državniki v prostih urah razgovarjajo o drugih polit. vprašanjih. Tako se bosta Grandi in Briand brez dvoma menila tudi o pomorski enakosti med Italijo in Francijo in o razorožitveni konferenci v Londonu. Ker je v Ženevi tudi Henderson, bo londonska konferenca sploh najvažnejši predmet zasebnih pogajanj.

Zveza narodov je začela svoje delo z govorom poljskega zunanjega ministra Zaleskega, ostrega političnega nasprotnika Stresemannovega. Zaleski je proslavljal spomin pokojnika in ga značil za enega najbolj sposobnih diplomatov našega časa. Nemški zunanji minister Curtius je odgovoril, da bodo Zaleskijeve besede našle globok odmev v nemškem narodu.

Zgradba Zveze narodov in vsi dohodi so zelo strogo zastraženi. In res so koj prve dni aretirali na vratih moža, ki se je zdel preoblečenim orožnikom sumljiv. Našli so mu v žepu samokres s — slepimi naboji. Povedal je, da je nameraval v dovrani izpustiti strel smodnika in s tem samo prestrašiti zbrane državnike. Obenem naj bi bil to protest proti Zvezi narodov, ker ne raziskuje dovolj skrbno raka. Njegov oče trpi že leta na tej hudi bolezni, a zveza se ne zgame, da bi našla pravi lek proti temu škodljivcu človeštva.

Katoliški parlamentarci na Češkem.

V češkoslovaškem parlamentu se je pričelo močno gibanje za združitev vseh katoliških strank v slučajih, ko gre za vprašanja, ki so vsem strankam s katoliškimi načeli skupna. V poštev prihajajo štiri stranke, in sicer: češka ljudska stranka, slovaška ljudska stranka, nemška krščansko-socialna

ljudska stranka in ogrska krščansko-socialna stranka. Naštete stranke so v državnem zboru nastopale vsaka zase tudi tam, kjer bi skupen nastop več zalegel. Započel pa je to novo misel slovaški ljudski voditelj Andrej Hinka, ki je na naštetih stranke že razposlal okrožnico z vabilom, naj se v verskih vprašanjih združijo. Češki škofje in baje tudi sv. stolica sama se s Hlinkovo namero strinjajo.

Odpor v Indiji.

Indijci so že začeli izvajati »pasivno rezistenco« v borbi z Angleži. Cele vasi so odrekle plačevanje davkov. Angleška vlada pa noče odnehati ter je vse uporne davkoplačevalce vrgla v ječe, njih premoženje pa zaplenila. Spor med domačimi in angleško vlado je po kongresu v Lahorju (glej 1. št. N. L. t. l.), dosegel višek

Ruska politika.

»Novi list« je zadnjič sporočil, da so boji med Rusi in Kitajci v Mandžuriji prenehali in da se bo vršila mirova konferenca med obema vladama ta mesec v Moskvi. Tega diplomatskega dela ni vodil zun. minister, oziroma komisar Čičerin, ki je radi bolezni že mnogo časa v tujini, temveč njegov namestnik Litvinoff.

Med odsotnostjo Čičerinovo so se na dogodile tudi druge važne stvari. Ruski poslanik v Turčiji g. Karahan je sklenil prijateljsko pogodbo s Kemal pašo. Po tej pogodbi se Turčija obvezuje, da ne bo stopila v stike z nobeno državo, ki je Rusiji neprijazna. To je velika pridobitev, Turčija je prišla popolnoma pod ruski vpliv.

Isti gospod Karahan, o katerem govore, da je spreten človek, se pogaja sedaj s Perzijo, državo, ki leži med Rusijo in angleško Indijo. Dežela je velikega pomena za rusko trgovino, posebno odkar so sezidali novo železnico do Perzijskega zaliva. Po njej gre lahko rusko blago k morju, z njim pa tudi komunistična propaganda.

Anglija s skrbnim očesom zasleduje, kako se širi ruski vpliv v teh krajih, ki so tako blizu Indiji. Tu so se že izza časov Petra Velikega križali politični načrti Angležev in Rusov.

Da pokažejo svojo nezadovoljnost z novo politiko Turčije in Perzije, so Angleži sklenili poslati v turške vode močan oddelek vojnih ladij.

Na svoji zemlji gospodarji!

Zunanje ministrstvo kitajske republike v Nankingu je sklenilo, da prenehajo s 1. januarjem l. 1930. vse eksteritorialne pravice inozemcev. Ta odlok pomeni velikanski korak naprej do osamosvojitve Kitajcev na njih zemlji. Doslej so namreč imele vse inozemske države pravico soditi svoje državljane, bivajoče na Kitajskem po svojem pravu. Če je n. pr. Anglež na Kitajskem kaj zakrivil, ga niso tirali pred kitajskega sodnika, marveč ga je

sodil domači, navadno konzul dotične države. Se razume, da je ob takih priključkih prišlo do zlorabe in je pri mešanih sodbah Kitajec napram inozemcu vedno podlegel. Pravica inozemcev do lastnega sodstva se zove eksteritorialnost.

Z odpravo teh pravic velesile seveda niso zadovoljne ter so že ugovarjale. Kitajska vlada pa se noče udati. Njen zunanji minister dr. Wang je častnikarjem izjavil, da je prišel čas, ko 400 milijonski narod lahko živi brez vmešavanja tujih držav v njene suverene pravice. S tem se pričinja novo poglavje v zgodovini vzhodne Azije.

V dobi "miru".

Zdi se, da živimo sedaj v še precej mirni dobi, ko ni vojen in hudih državniških sporov. Zdi se, pravimo, ker začudili se boste, če povemo, da je bil v desetih letih po vojni mir ogrožen nič manj kot — osemnajstkrat.

Brž prvo leto po vojni l. 1919. so pele trombe v vzhodni Galiciji. »Bele« čete protiboljševiških generalov so se borile v Sibiriji. Poljaki so pa pod vodstvom francoskega generala Weyganda potiskali rdeče armade iz Galicije.

Tretja vojna je izbruhnila v Afganistanu, ko se je Aman Ullah uprl Angležem. Četrta je bila v Mali Aziji med Grki in Turki. Peta se je bila med Poljaki in Rusi ter je končala s porazom boljševikov. Šestič so se sponadli Poljaki in Litvani; poslednji so izgubili mesto Vilno.

Grško-turški boji za Smirno, važno maloazijsko trgovsko središče, so bili sedma vojna. Osmo se je vojevala v Armeniji. Devetič je bilo tedaj, ko je D'Annunzio zasedel Reko.

Desetič je bil evropski mir resno ogrožen, ko je l. 1921. izbruhnil spor med Nemčijo in Poljsko. Brž nato sta se zopet zgrabili Grška in Turška, dokler ni zmagoviti Kemal paša leta 1922. v 12. vojni po svetovni vojni Grke naklestil.

Leti 1923. in 1924. je zgodovina zapisala kot mirni leti. Le na Kitajskem so še pokali strelji. Za res je pa šlo zopet l. 1925., ko je Abd-el-Krim, maroški poglavar, napovedal sveto vojno najprej Špancem, potlej pa še francoski republiki. Štirinajsta vojna je bila med Druzi in Francozi v Siriji. Petnajsto je začel Ibn Saud proti Angležem in je izvojeval neodvisnost Arabije. L. 1926. so Španci in Francozi započeli ofenzivo proti Kabilom in ukrotili vstajnika Abd-el-Krima. Ta je bila 16. in precej krvava vojna.

Leti 1927. in 1928. sta bili zopet še precej mirni. Lansko leto sta si hoteli skočiti v laze južnoameriški republiki Bolivija in Paragvaj zaradi obmejnega ozemlja. Par mrtvih je že bilo na obeh straneh, ko se je vendar še posrečilo prepričati sedemnajsto vojno. Pred par tedni pa se je — najbrže le začasno — podpisala mirovna pogodba med sovjetsko Rusijo in Ki-

tajsko zaradi mandžurske železnice. Vse bojne priprave, številni ranjenci in mrtveci je že kazalo, da osemnajsta vojna po vojni ne bo tako hitro končala.

Kje se javlja devetnajsta? Morda že tli kod, ko vsi radi žugajo z mečem in pa le o miru govore.

Hiralnica sv. Antona na Marofu.

Pod tem naslovom je bil meseca avgusta m. l. priobčen v »Novem listu« spis, ki je stvarno opisal slabo gmotno stanje našega zavoda in obenem naslovil na vse občine v deželi, ki imajo svoje reveže v tuk. oskrbi, prošnjo, da bi točno plačevale mesečne doneske. — Z veseljem ugotavljamo, da naše vrstice niso bile zaman in da so nekatere občine vpoštevale prošnjo zavoda. Vodstvo hiralnice sporoča iskreno zahvalo vsem, ki so pričeli redno pošiljati prispevke, zlasti mestni občini v Idriji, ki je blagohotno poravnala ves, že zelo narasli dolg. Ponovno pa prosimo še ostale, da pričnejo z rednim mesečnim pošiljanjem. Čč. ss. usmiljenke skrbte res s pravo krščansko ljubeznijo in požrtvovalnostjo za svoje varovance. Nudijo jim telesno pomoč, kolikor jim je možno, in tudi v dušnem oziru se baš v zavodu odloči na pravo pot marsikdo, ki je skozi dolgo dobo življenja taval v popolni temi.

Ker je Marof edini tovrstni zavod na našem ozemlju, bi človek mislil, da je vedno obilno obiskovan. Toda bi lahko bil bolje, če bi se ga vsa goriska dežela, pod katero spada, posluževala v obilnejših slučajih. Ker je naš zavod še premalo znan, naj v par stavkih opišem njega zgodovino:

Leta 1897. je g.čna Ivana Leskovec, sedanja usmiljenka č. s. Fides, ki biva in neumorno dela v zavodu, podarila vse posestvo z inventarjem usmiljenkam sv. Vinc. Pavlanskega. Kot pogoj pa je zahtevala, da se iz vsega obširnega posestva, iz velikih gostilniških prostorov, naredi zavetišče za reveže in zapuščene bolnike. To ponudbo so usmiljene sestre hvaležno sprejele ter se 18. marca 1897. stalno naselile na posestvo. S prenavljanjem so začeli že pred prihodom sester, kajti 19. marca 1897. je g. p. Karol Heide-

šek že blagoslovil hišo in lično kapelico. In dne 3. oktobra 1897. je č. g. dekan Arko blagoslovil kip lurske M. B., ki se nahaja v idilični votlini na prelepem, prostornem dvorišču, kjer je tudi kapelica sv. Antona. Obširna stavba je urejena tako, da služi v vsakem oziru svojemuzvzišenemu namenu. Prostora je za 50 bolnikov. Sprejemajo se tudi zapuščeni otroci, umobolni (lahki slučajji). Razen med svetovno vojno, ko se vse prostore zasidli vojaki, ni obrat nikdar prenehaval. Dočim je bil zavod navadno številneje zaseden, je sedaj v njem le 17 moških in 11 žensk. Na zahtevo pošlje vodstvo sestro tudi na dom k bolniku.

Iz teh vrstic je razvidno, da je bil zavod ustanovljen zgolj iz krščanske ljubezni do revežev in siromakov. Če prosimo za točno plačevanje mesečnih doneskov in če trkamo na blaga srca za prostovoljne darove, naj bo javnost uverjena, da storimo to izključno iz ljubezni do revežev.

(Naslov je *Hiralnica sv. Antona. Idria di Sotto 34. P. Idria.*)

Cudne besede.

Beseda *gas* ne vemo, odkod pride. *Gas* je menda najstarejša znanstvena beseda. Skoval jo je holandski fizik Van Helmount iz grške besede »chaos« (kaos), kar pomeni mešanica. V plinu ali gasu je tudi mešanica številnih atomov (najmanjših delcev).

Vsi rabimo besedo »kabel« za podmorski brzojav. Izraz pride iz francoskega »câble«. Francoz pa si je besedo izposodil od latinske »capsulum«, ki pomeni ovoj, pokrivalo. Brzojavna podmorska žica je pa res ovita v razne tvarine, da jo jedka morska voda ne razjé.

Šahisti napovedujejo svoje zmage z besedo »mate«. Perzijski pomeni »schah mate« — kralj je mrtev.

»Paviljon« poznamo. Ta čudna beseda pride od latinske »papilio« in pomeni vojaški šotor.

»Elksir«, t. j. čudežna tekočina, izvira iz arabske besede »el iksir« ter pomeni kamen modrih.

Že od l. 1850. je pri nas vdomačena beseda »sport«. Najprej se je izraz udomačil pri Angležih in so jo pisali »désport«. To prihaja od starofrancoskega »desport«, kar pomenja zabava. Beseda, ki se nam prvi hip zdi docela tuja, postane hipoma razumljiva. Tako je tudi z mnogimi drugimi besedami, ki jim ne vemo pomena in izvora, pa šarimo z njimi, če so na mestu ali ne.

**Dobro se poznajo v skledi,
slabi makaroni bledi,
vse drugače so napete
prave jajčje „PEKATETE“!**

Darovi.

Za »Sirotišče sv. Družine«: N. N. 20 L. Č. M. 6 L. I. L. 50 L. Preplačila za knjigo »Seja« 40 L. — Srčna hvala!

Tajinstveni pojavi.

So stvari na svetu, ki jih človeški um ne izmodruje. Često se jim smeje, še večkrat se plašen umika in ugiba vse mogoče. Komaj par desetletij se ukvarja učeni svet z novo vedo — morda je po današnjih pojmih le laži veda —, ki nosi čudno ime *okultizem*, t. j. veda o skrivnih rečeh. Med Nemci je že par knjig izšlo, ki pripovedujejo v znanstveni obliki o stvareh ter dogodkih, ki nad njimi svet zmajuje z glavo. Med priprostim ljudstvom je pa še več trdne vere v moči in sile iz nekega skrivnostnega, tujega sveta, morda posmrtnega, Bog ve...? O duhovih ve pripovedovati ta in oni v dolgih večerih. Toda tudi resni ljudje z gotovostjo zatrjujejo o nenavadnih pojavih. Kaj je na tem resnice?

Bravcem v pouk in pa v trezen razsodek naj služijo spodnje vrstice.

Nevidni svet.

Da je razen našega bežnega in revnega življenja še neko drugo, boljše in večno, o tem nam pravi že naša vera. Dostikrat pa moderni materijalizem (vera, da ni ničesar razen snovi) vsakršno duhovno življenje sploh zanika.

Oboje je povsem napačno. Da nas nevidni svet obdaja, o tem skoraj ni dvoma. Pa zopet ni treba misliti, da hodijo krog nas rogati duhovi ali pa da se duše rajnkih vračajo, kadar se komu zljubi jih videti. Resnični so pa pojavi, ki jih označujejo z imeni telekineza, (predmeti se začno, ne da bi se jih kdo dotaknil, premikati), telepatija (človek ima gotove občutke pod vplivom kakega daljnega dogodka), invultacija (pojav, da ljudje z močno voljo vplivajo na dejanja ljudi, čeprav so ti oddaljeni od njih), in podobno. Pravimo, da so se taki pojavi pokazali, ne izrekamo po nobenega mnenja o njih izvoru. Vsekakor se naravnim potom ne dajo razložiti.

Posezanje nevidnega sveta v naravo je prav zdaj ob praznikih zbudilo obilo govora po naših Brdih. Pri buči

vina in v toplem kotu so si Brici pripovedovali vse grozote o obsedenki tam v Kožbani. Povedati pa moramo že zdaj, da sta ljudska domišljija in vaški glas vse podesetorila. No, pa je vendar novica o obsedenki prišla celo v velike nemške časopise: »Novi list« ni hotel ljudske babjevernosti še bolj netiti, dokler ni bilo vsaj trohice gotovosti o čudnih pojavih okoli mlade deklice iz Brd.

Ljudske govorice.

Zategadelj sta se dvignila naša urednika na pot v divje romantična zapadna Brda. Po Furlaniji čez Kormin, ob nekdanji meji do Križade, je prav gladka pot. Ko se pa zavije ob Kožbanjščeku proti severu, je taka, da vsakokrat čevlji v blatu obstane. Kljub slabi poti, ki je edini dohod v Kožbano, je pa že romalo na stotine radovednežev v Brezovk, pol ure oddaljen od Kožbane, gledat, kaj je z deklico. Malo pred nami sta bila celo dva hipnotizerja iz Trsta, ki sta hotela deklo uspavati ter tako iz nje vleči kaj o nenavadnih pojavih. Domači dušni pastir ter sorodniki pa niso dovolili, da bi se otrokovi možgani še bolj obremenjavali.

Deklico so preiskali tudi trije domači zdravniki. Potrdili so, da je povsem zdrava in enaka navadnemu človeku. Bili so pri nenavadnem otroku tudi orožniki. Tudi ti so potrdili izpovedbe drugih očitvidcev.

Te in še večje govorice smo vjeli na uho vzpenjajoč se navkreber proti kožbanski cerkvi. Nekdo nam je celo z vso slovesnostjo zatrjeval, da je bilo pri obsedenki 25 duhovnikov hkratu, ki so »križe delali in vsi obenem hudiča izganjali, da bi bolj držalo«. Česa vsega si ljudje ne izmislijo! So pa še druge baže ptički, ki so nam pripovedovali, kako so njih stari hudiče izganjali. Tak dobrodušni Tinče je celo sam stopil k župniku in ga učil, kako naj zlodja »pana«. »Vejo«, je pričel, »dveh leskovih šib je treba

Potem pa z eno švignite po čez, z drugo po dolg in zavpate »ajmundcvancig... firundfinfcig« in vrrrr... hudič iz obsedenca, da se vse lomi za njim.«

Še več vrst bi bilo treba, če bi hoteli vestno zapisati, kaj vse se čuje po hišah, pri balincanju in še celo med »briškolo« o briškem strahu.

Koliko je resnice?

Potrkali smo na vratih kožbanskega farovža. Pri domačem dušnem pastirju smo upali dobiti najbolj točne vesti brez pretiravanja in ljudskega olepšavanja.

Č. g. župnik se je malce nasmehnil, češ, tudi vam ne da ta reč spati, potem pa je pričel: »Par dni je tega, kar sem spet iz Florence dobil par pisem, kjer me sprašujejo o obsedenki. In taka pisma se ponavljajo venomer. Pa obiski! Hvala Bogu, da so čudni pojavi zdaj nekaj ponehali, ker je bilo meni in pa dekletovim sorodnikom že močno nadležno sprejemati obiske na stotine radovednežev. Zato Vas prosim, napišite v list, da so pojavi zdaj prenehali, kako bo naprej, ne vem, in naj radovedneži svoje obiske opuste.«

»Kako je pa z deklico in s pojavi?«
»Dekle se kliče Alojzija Korečič. Stara je 13 let. Doma je iz Brezovka tu blizu Kožbane. Oče in mati sta ji zgodaj umrla, zato je živela pri sorodnikih.«

Ti čudni pojavi so se pokazali že v septembru. Ko je šla Lojzka nekega dne s teto v Podpoznik k sorodnikom, je hipoma začelo vršati po drevju in debelo kamenje je baje padalo okoli obeh, ki sta se spustili v jok. Ko sta šli v breg, se jima je zdelo, da ju nekdo z vso močjo poriva naprej. Drugi in zelo pogosti pojavi, ki so se zgodili vpričo mene in drugih verodostojnih oseb, so pa ti-le: včasih je začelo metati debelo kamenje skozi šipe v hišo. Kameni so tehtali tudi do 3 kg. Priletali so včasih s silo, pa zopet prav nalahno, kot da jih je nevidna roka položila na mesto. Nekega dne sem stopil v hišo z vprašanjem: »Je danes

V. J. Križanovska:

KRALJICA HATASU

Roman iz življenja starih Egipčanov.

Hatasu je takoj postala. Njene plameneče oči so z nepopisnim izrazom obstale na deklici.

»Stopi semkaj, Nejta,« je rekla prijazno ter ji prožila roko.

Mlada deklica je pokleknila. Zardela je od radosti in spoštljivo poljubila zagorelo in lepo kraljičino roko.

Mnogo zavistnih pogledov se je vprlo v Nejto pri tej nenavadni milosti. Hartatef je opazil, da so se kraljičine oči le težko ločile od mlade deklice in da se je pri odhodu njen zamišljeni in nekako megleni pogled vedno vračal nazaj, išoč deklico v množici.

Medtem ko so vzkliki in vriskanje spremljali kraljevski izprevod, ki se je pomikal proti palači, medtem ko so se vse Tebe udajale radosti in veselju, je neka majhna ladjica, ki je že od ranega jutra švigala po reki, zaplula v nasprotno smer mesta, kjer je bil oddelek tujcev. To ladjico sta poganjala dva močna veslača za-

morca; tretji človek v njej pa je bil ognjen v temen plašč; sedel je spredaj ves zatopljen v misli.

Ko je ladjica pristala k bregu, je neznanec skočil na suho. Vrgel je veslačema dva srebrna prstana ter jima velel, naj ga počakata, ko nastopi noč. Nato se je tesno zavil v svoj plašč ter odločno stopal po labirintu ozkih ulic, v katerih so stanovali čarovniki, godci, plezalke, lahkoživa dekleta in druga sodrga, ki je živela v tem delu mesta in se izogibala poštenih ljudi. Ta oddelek, ki je bil po navadi živahen in bučen, je bil v tem trenutku tih in prazen. Vse prebivalstvo tujskega dela se je razkropilo po ulicah in trgih. Teb, da bi prisostvovalo slavnostim. Le tu pa tam si zagledal kakega črnca ali starko, sedečo na pragu in čuvajočo prazno hišo.

Tujec je kraj očitvidno dobro poznal. Niti enkrat ni vprašal za pot; samozavestno je šel mimo vrste napol razpadlih hiš in prišel v dolgo ulico, ki so jo od obeh strani obrobjali vrtovi. Pri nekem vrtu, ki je bil večji in lepši od ostalih se je tujec ustavil in nekolikokrat potrkal na majhna vratca v zidu. Skoraj v istem trenutku se je pojavila siva glava starega črnca.

»Hitro odpri, Ra! Jaz sem,« je rekel tujec.

Vzklik radosti in začudenja se je izvil starcu iz ust.

kaj priletalo?« in glej, baš v tistem hipu je tresčil kamen skozi okno. Postavili so straže okoli hiše, da bi mor- da neznanega predrzneža zgrabili. Pa videli niso ničesar, kamenje pa je pri- letalo in pobijalo posodo v skledniku. Iz Brezovka so poslali deklico v Kož- banò. Tu je tudi priletalo. Ko so po noči spali, je nenadoma nevidna roka razgrnila odejo. Drugič so se pribli- žai Lojzki ljudje in kdor je prišel bli- zu, je dobil močan sunek v hrbet. Orožniški marešal je nekega dne vzel deklico v naročje, hipoma čuti, kako ga nevidna roka suva v hrbet in mu izpodmika stolico. Hoteč se prepri- čati o čudnem razgrinjanju plahte, so nekega večera moški trdno držali za odejo, a glej, začutili so močan su- nek v hrbet in odeja je zdrknila s po- stelje, ne da bi čutili kdaj in kako. To je videlo več oseb.

S č. g. dekanom sva opravila nad Korečičevo v to določene obredne molitve. Višja cerkvena gosposka je mnenja, naj bi dali za zadušnice po dekličinih rajnikih, ki se morda vicaajo. Tudi pri učenih jezuitih smo vprašali za svet. Toda kakor rečeno, zdaj so pojavi prenehali in bomo videli, če se ponove, ko se vrne spet v domačo hišo v Brezovk.«

V nadaljnjem razgovoru smo zve- deli, da je Lojzka močno nagajala skrajno razburljivi sosedi. Soseda je za malo nagajivko metala debele ka- menje in jo je baje preklela. To sprav- lja ljudstvo v sklad s temi pojavi. Na drugi strani so pa mnenja, da hoče nekdo kupiti po ceni hišo na Brezov- ku in uganja te skrivnostne reči. To- da kako, da ga ne dobe? Resni ljudje sodijo, da dekle ni obsedeno, marveč da se pojavlja le tako zvana »circum- sessio«, ker se vse kar pride v goto- vem času v bližnjo dotiko z deklico, nahaja v ne naravnem stanju (udarci, kamenje prileta, stoli se izpodmikajo, posoda se vrti).

Lojzka biva trenutno pri dobrih ljudeh, kolonih, v Kožbani. Ko smo stopili v pristno briško hišo, je Loj- zka sedela za ogliščem in podtikala

pod kotlom, kjer je domača hči me- šala veliko polento. Hišna mati je sprva malo nejevoljno zmrдела, ko je pa župnik razložil kdo »smo«, je prišla buča rebule na mizo. Lojzka je malo začudeno gledala, potem pa je na vprašanja prijazno odgovarjala. Dek- lica je videti nenavadno bistra, je čedne vnanjosti in ne dela vtisa kmeč- kega otroka. Le včasih se nekam glo- boko zamisli in zre zagonetno v da- ljavo. Takrat ne veš, kako jo označi.

»Koliko polente pa sneš?« jo nekdo vpraša.

»Dokler ni em sita.«

»Kdaj pa je začelo metati kamenje?«

»Par tednov je tega, udarilo me je in rjuhe vleklo.«

»Pa kaj še?«

»Enkrat se je začela skleda vrteti.« Zdaj se ne bojim več.«

»Pa si komu, kaj naredila, da meče kamenje?«

»Ne vem. Saj kar samo prileti.« De- kletce odgovarja na vsa vprašanja, kdo dela take reči, z »ne vem, ne vem« in se pogrezne vase. Domači jo hvali- jo kot pridno in ubogljivo dekle. Ko je zazvonilo večerno zdravomarijo je pobožno molila.

Vidi se pa, da je obiskov naveli- čana. Boji se nič več, sprva jo je strah močno prevzemal.

Več se o čudnih pojavih v bli- žini Lojzke Korečičeve ne da pove- dati.

Iz poslednjih poglavij zgodovine...

Iz Gandijevega življenja.

Koncem 1893. se je Gandi priprav- ljal na povratek v Indijo, ko je bral v časniku, da namerava vlada kolo- nije izdati zakon, s katerim bi Indijci prišli ob večino državljskih prav- vic. Že tedaj so morali bivati samo v gotovih delih mesta in se niso mogli svobodno gibati. Gandi je opozoril takoj rojake na nevarnost in jim sve- toval, naj se organizirajo. To je bila težka muka. Indijski delavci na slad- kornih nasadih in v rudnikih so bili mrtva, brezbrizna množica, ki je ži- vela tjavendan in je ni bilo mogoče zdramiti. Gandi je napisal spomenico na vlado, zbiral s težavo podpise med rojaki in dvignil na noge tudi odpo- slanstvo, katero se je predstavilo ne- katerim članom parlamenta. Zahteva Indijcev je bila, naj zbornica zakon- ski načrt odloži. Ta poskus se sicer ni posrečil, toda Gandijev nastop je vzbudil velikansko pozornost v Nata- lu. Bil je prvo znamenje, da se na dnu indijskih množic nekaj giblje in pre- buja. V očeh rojakov je pa bil Gan- dijev korak dokaz izrednega poguma. Ljudi se je lotilo nepopisno navdu- šenje. Ko je zakon v parlamentu kljub protestu Indijcev bil sprejet, je Gandi predlagal, naj se pritožijo

zoper sklep v London na ministra za prekmorske posesti. In res, spome- nica s 10.000 podpisi je imela uspeh, da angleški kralj zakona ni potrdil. To je bila prva velika zmaga. Trajala pa je le malo časa. Parlament v Na- talu je namreč predložil takoj nov na- črt, ga sprejel in poslal v London na podpis. Tega je kralj potrdil in Indijci so prišli tako ob državljske pravice.

Sedaj je Gandi bil mnenja, da si morajo Indijci ustvariti stalno organi- zacijo v obrambo svojih koristi. Misel je bila dobra, a manjkalo je vodi- teljev. Njegovi rojaki so začeli zato siliti Gandija, naj ostane v južni Afriki in prevzame vodstvo. Težko je bilo Gandiju se odločiti, duša ga je vlekla v Indijo, med domače, pa se je vendar uklonil. V triletnih naporih je ustanovil in vodil Indijski kongres, ki je bila politična organizacija, in pa Indijsko prosvetno zvezo.

Nato se je leta 1896. odločil, da gre v Indijo po ženo in otroke. Pred odhodom je priobčil še »Odprto pis- mo«, letak, v katerem je opisal ne- znosne razmere indijskega ljudstva v južni Afriki.

Viharen povratek.

Gandija so v Indiji navdušeno spre- jeli. Njegovi govori o razmerah v

»Ti tukaj gospod! Kakšna srečal« je rekel, odpi- rajoč vrata.

»Da si mi zdrav starče. Kako se počuti tvoja gospa? Ali je doma?«

»Da, gospod. Bržkone je na strehi.«

»Dobro, Ra. Vrni se na svoje mesto. Grem sam gori,« je rekel mladi mož.

Z naglimi koraki je stopal proti obširnemu po- slopju, ki so ga obdajala stoletna drevesa. Ko je šel skozi vežo in nekaj praznih sob, je prispel do polžastih stopnic in postal pri vhodu na obsežno teraso, ki je bila okrašena z redkimi cveticami.

Na ležišču za vhodom je ležala stara žena. V svojih mladih letih je bila gotovo izredno lepa. Sivi, a še vedno gosti valoviti lasje so obrobjali ponosno bronasto rjavo obličje pravilnih potez. Njene črne oči so izdajale bister um in mladostno odločnost.

»Tukaj sem, babica!« je rekel prišlec ter vrgel svoj plašč na tla.

Zdaj si mogel videti, da je bil ta mladenič bolj nizke postave. Gibčni udje so pričali, da je izredno močan. Vsa njegova majhna postava je izdajala moč in od- ločnost volje. Velike črne oči, ponosne in drzne, so

oživljale pravilno obličje. V tem hipu se je smehljalo in ta smehljaj ga je delal izredno privlačnega.

Pri zvokih tega kovinastega glasu je stara žena sko- čila na noge in podala mladeniču roko.

»Končno te zopet vidim, moj dragi Tutmes,« je rekla in ga pobožala. »Mislila sem že, da nikoli več ne dočakam te sreče. Ko sem zvedela, da te tu pričakujejo, sem se tresla zate.«

»Da, veliki žrec me je poklical, pa sem moral za- pustiti kraj svojega pregnanstva. Razen tega sem hotel videti tebe, babica, in mesto. Ne moreš si predstaviti, kako strašno čuvstvo stiska srce pregnancu.« je pri- stavil mladenič, vstal s plamenečim obrazom ter šel z roko preko gostih, kodrastih las.

»Tanati, pojdi in pripravi obed našemu mlademu gospodu! Utrudila ga je pot,« je rekla babica stari sužnji, ki ji je sedela pri nogah s pahljačo v roki. Komaj je ta odšla, je starka pritislila vnuka k sebi in ga po- ljubila na čelo.

»Ali misliš, da sam trpiš?« ga je vprašala.

»Ne. Vem, da me ljubiš, vendar pa lahko moreš ra- zumeti, kakšne muke trpi človek, ki čuti, da je mlad in poln dejanj, katerega pravo je ukazovati, pa mora živeti pozabljen v močvirnati pustinji?«

Natalu so puščali najgloblje vtise. Gandi pa ni bog zna kakšen govornik. Njegova beseda je preprosta, mirna, počasna, brez okrasov. Ker pa diha iz nje velik značaj, vleče za seboj srca poslušalcev. Gandijevo delo v Indiji je bilo ravno pri kraju, ko je angleški časnikar poslal v tisk zlagan člančič o Gandiju: indijski agitator je trdil na shodu, da se godi njegovim rojakom v južni Afriki kakor živini, da jih belokožci ropajo in tepejo.

Ko so v Natalu čitali to vest, se jih je polastila razjarjenost in priredili so javna zborovanja proti Gandiju. Umazal je ime kolonije, zlorabil njeno gostoljubnost.

Ko se je v novembru 1896. Gandi vkrcal z ženo in otroci na ladjo Courland, da se vrne v južno Afriko, so ga čakale v Natalu hude reči. Kljub temu da ni bilo na ladji nobene bolezni, se Courland ni smel približati obrežju. Tedne in tedne je parnik stal na odprtem morju in čakal dovoljenja za vhod v pristanišče. Šele po ponovnih protestih kapitana so oblasti dvignila prepoved. Medtem so pa v mestu organizirali poulične demonstracije, da preprečijo Gandiju, njegovi družini in ostalim Indijcem prestop na kopno. Na zidovih si videl poziv na vse prebivalce mesta, naj pridejo 4. januarja na shod protestirat proti izkrcanju Azijatov. Več ko 2000 zborovalcev je sklenilo resolucijo, kjer zahtevajo, naj se črnokožci vrnejo na stroške kolonije v Indijo. Pripravljeni so bili rabiti tudi silo. Nov shod se je vršil 7. januarja in tu so zborovalci vpili, da je treba ladjo potopiti. Pred očmi oblastev so sestavljali sezname ljudi, ki so bili pripravljeni na nasilen nastop proti Azijatom. Indijski prebivalci mesta so se v strahu in trepetu zapirali v hiše, da jih pocestna druhal ne pobije. Nobena grožnja ni mogla prepričati Gandija, da bi se vrnil. Izjavil je v imenu vseh sopotnikov, da se bodo Indijci na vsak način izkrcali. Ko je ladja zavela v pristan, se je valila na obrežju nepregledna množica vpijočih demonstrantov: 1000 železničarjev, 150 ves-

larjev, 450 mizarjev, 70 krojačev in sedlarjev, 200 zidarjev, 80 stavcev, 400 trgovcev in 1000 ljudi mešanega občinstva. Vsega skupaj je bilo torej nad tri tisoč oboroženih, ki so čakali Azijate. Policiji je kljub temu uspelo, da je na čolnih prepeljala skrivoma potnike na suho. Edino Gandiju so svetovali, naj ostane na ladji in gre v mesto šele zvečer v spremstvu načelnika pristaniške policije. Gandi je slušal in poslal naprej ženo in otroke. Popoldne se je pa dal prepričati, da je šel z angleškim prijateljem pred časom na suho. Že v čolniču ga je spoznal paglavec in začel na vse grlo vpiti. Natepla se je v hipu velikanska

množica. Od vseh strani je letelo nanj kamenje, gnile ribe in jajca. Belokožec mu je dal tako silno brco, da je zletel v železno ograjo, kjer so ga začeli brcati novi napadalci. K sreči je bila v bližini žena načelnika policije, ki je odprla solnčnik in krila Gandija s svojim životom pred druhaljo. Šele ko je sedel v orožniški stražnici, se je čutil varnega.

To je bil Gandijev vstop v velike politične borbe v južni Afriki. Po mnogoletnem delu se je razširilo Gandijevo gibanje v Indijo, kamor se je tudi sam preselil in kjer deluje do današnjih dni.

(Konec.)

Domači zdravnik.

Kako se oblečeš za zimo?

I, kako? Toplo. Če drugače ne, par srajc več natakneš, dvojne spodnje hlače, pa še dva telovnika in mraz naj te v uho piše, če te sploh še ondi more.

Vidiš, ljubi moj, to pa ni res. Kdor je že poskusil prestajati hud mraz, se ni nikoli tesno zavijal v obleko. Najbolje je, če je obleka, oz. perilo volneno in med njim in kožo plast zraku. Po domače se to pravi: *nosi volneno in ohlapno perilo*, pa boš kos najhujšemu mrazu.

Severni narodi to vedo. Eskimi, ki prebivajo na skrajnem severu, se oblačijo v kožuhe, a ne kot mestni gizdolini, ki radi pokažejo ovratnike iz dragega krzna, marveč obrnejo kosmato plat proti koži. Tako se oblačijo tudi Rusi. Med kocinami v kožuhu je plast zraku in ta varje, da ne oddaja telo preveč toplote. Eskimi se ponoči v sneženih kočah do nagega slečejo in zlezejo med kožuhe; tako prestanejo dolge zimske mesece. Plast zraku je tudi med dvojnimi okni vseh boljših stanovanj. Zrak v sobi se ogreje, plast med obema šipama pa brani toploti ven. Na koncu povemo še to, da *bombaž ni za zimo, pač pa kožuhovina, flanela in volna*. In še nekaj: v bolj široki suknji ti bo gorkeje kot v tesni.

Če teče kri iz nosa.

Nemški zdravnik dr. Schmidle je prišel na izvirno misel, kako se ustavi krvavenje iz nosa. Del je *košček pivnika pod jezik* in v dveh minutah se je kri ustavila. To si razlaga takole: pivnik povzroči delovanje žlez pod jezikom, dotok krvi k tem žlezam se pomnoži, krvne žilice v nosu se pa stisnejo.

»Glava me boli!«

Ta je običajna tožba modernih ljudi, starih in tudi mladih. Vzrokov za glavobol je pa na tisoče. Navadno naznanja glavobol kako bolezen. Če se večkrat ponavlja, je pač treba zdravniške pomoči; to ni reklama za zdravniško »botogo«, marveč pameten nasvet. Zdravnik najde vzroke in odpravi bolezen z glavobolom vred. Pri sicer zdravih ljudeh pa povzroči glavobol često prenapolnjen ali — preprazen želodec. V prvem slučaju pomaga *čistilo in pa zmernost in še enkrat zmernost*, zlasti pri pivskih bratcih. V drugem pa hrana brez dražil (poper, paprika i. t. d.) Dostikrat pride glavobol od silnega duševnega dela. Pomoč: *čist zrak, prekini delo in malce na sprehod*. Pri glavobolu od šibkih živcev pa velja pravilo: »Delaj veselo, pa moli vmes«, ker je glavobol dostikrat — duševna bol.

Pri teh besedah je Tutmes tako močno udaril po mizi, da se je na njem stoječa škatlica s stekleničicami prevrnila in so se steklenice razsule po tleh.

»Pomiri se, dete moje,« je rekla babica in znižala glas. »Poslušaj! Veliki žrec ti je postavil horoskop¹⁾ in zvezde jasno govore, da postaneš velik faraon. Tvoja slava prekosi slavo Hatasu, a tvoje ime postane nesmrtno. Razen tega sem sama poskusila uganiti bodočnost (saj veš, da to reč razumem) in vse ti obeta veliko bodočnost. Pred dvema letoma, o sveti noči, ko se Nil razliva in se vse prirodne sile združijo k porodovitnenju zemlje, sem vsadila dve drevesci, eno na tvoje ime, drugo na ime Hatasu. Vsak dan sem ju zalivala ter izgovarjala nad njima posvečene besede. Spočetka sta rasli enako, toda zdaj je tvoje višje za celo dlan, drugo pa vedno bolj slabi. To je nesporno znamenje, da zmagáš. Toda bodi potrpežljiv. Tvoj brat je hudo bolan in če umre, te bo morala Hatasu poklicati in te posaditi na prestol poleg sebe, zakaj vsi žreci so na tvoji strani. Tanafi naznanja, da je kosilo pripravljeno. Pojdi in okrepcaj se, sinko.«

Vstala sta. Tutmes ji je molče sledil v sobo v pri-

zemlju ter sedel za mizo, na kateri je bilo obilo razno vrstnih jedil. Ko se je najedel in napil, se je mladenič oprl s komolcem na mizo in se zamislil.

»Kje in kdaj bom videl velikega žreca Amonovega?« je hlastno vprašal.

»Nocoj boš videl tu Ranseneba pomočnika in zaupnika velikega žreca. Sam ne more priti, iz strahu da bi ne vzbudil pozornost. Hatasu mu ne zaupa in pravijo, da je dala zasledovati sleherni njegov korak. Pa tudi tebe nečejo spravljati v nevarnost. Davi sem sprejela tablico, na kateri veliki žrec poroča, da počakaj njegovega zaupnika, in želi, da bi se ne kazal na ulicah.«

Ironičen nasmeh je šinil preko Tutmesovih usten.

»Mislim, da se dobri Amonov služabnik boji nevarnih sestankov veliko bolj zaradi sebe kakor radi mene, to pa za to, ker ima moja slavna sestra strašno strog pogled, kakor sem se mogel pri izprevodu danes prepričati,« je pristavil malomarno.

»Kako si mogel biti tako nepreviden? je vzkliknila prestrašena babica. »To je blaznost, Tutmes! Kaj, če bi te Hatasu prepoznala?«

»Ne boj se, babica! Sedel sem v ribiški ladjici prosto oblečen. Nihče me ni zapazil. Toda s Tvojim

¹⁾ prerokba o človekovi bodočnosti iz poti zvezd.

Nervoznost pokvari tek.

Nekaj navadnega je, da nervoznost pokvari tek, pa čeprav bi rad jedel ko drvar. Prav lahko si pomagaš: pusti za pol ure skrbi, stisni majhno žličko limonovega soka v veliko žlico polno vode, oslajane s sladkorjem. Popij to zmes pred kosilom, nato pa veselo k jedi!

Razpokana koža.

Koliko vzdihov in jezic je zavolj razpokanih rok v zimskem času! Vsa mogoča sredstva se priporočajo, pa se le ta sitnost zimo za zimo povrača.

Poglejmo, kako nastanejo razpokline. Meso na roki je misičevje. Nad njim je maščobna plast, zgoraj pa koža, ki se deli v spodnjo plast »corium«, kjer je živčevje, krvne posodice, razne žleze in korenine dlačic. Prav na vrhu je pa tenka kožica »epidermis«. V mrazu se krvne posodice skrčijo, koža postane bleda in mrzla, »kurja polt«. Brž na to se krvne posodice spet razširijo in imajo občutek toplote. Ker pa ne delujejo potne žleze, se koža posuši. Če se to večkrat ponavlja, postane koža, zlasti na členkih hrapava in debela. Ker ni več tako upogibljiva, počni.

Letos si boš težko to nadlogo odpravil, a pripravi se za drugo leto, ker je treba že pred zimo paziti na kožo. Zato: *nosi volnene in ohlapne rokavice brž ko pritisne mraz; v stanovanju ne imej preveč suhega zraku; rabi mehko milo za umivanje, predvsem pa pazi, da si roke, osobito na členkih, dobro otareš in posušiš. Dobro pomaga tudi vazelina ali maščoba sploh, toda rabi jo že za časa. Nateri si z njo roke po umivanju, potem ko si jih dobro posušil.*

Dr. P.

LANSKI »NOVI LIST«.

Če Ti manjka katera lanska številka, jo lahko naročiš s pismom, kateremu priložiš za vsako številko po eno znamko za 50 stotink. Številko, ki manjka, dobiš poštne prosto na dom.

»BOŽJI SPEVI«.

Pesmi cerkvenega leta, za mešani zbor. Uredil Vinko Vodopivec. Izdala in založila Goriška Mohorjeva družba. — Prelep dar je poklonila Goriška Mohorjeva družba cerkvenim pevcem. Dolgoletna obljudba se je začela izpolnjevati, dolgoletno pričakovanje se je uresničilo. Mala peščica ljudi, ki je sestavila pesmarico, se ni ustrašila nobenega truda; pomislimo, da je večino besedil nanovo sestavil g. prof. F. Terčelj, one iz »Venca sv. pesmi« pa temeljito popravil; napisal je tudi primeren uvod k vsakemu oddelku pesmi, ki so razdeljeni po cerkv. letu; dobro četrtino pesmi je zložil ali preuredil g. V. Vodopivec, ki je napisal tudi članek v letošnjem koledarju, v katerem je razložil uporabo pesmarice. — Pač vseh teh žrtev sad je prijetna zunanost in pestra vsebina dva in devetdeset pesmi bogate, čedno tiskane zbirke.

Od trenutka, ko je Cecilija nekoliko zastarela in so novejšje cerkvene skladbe kot raztreseni udje, je bila prav srečna misel, podati v eni zbirki vse, kar se rabi za cerkev, da tako nadomesti vse druge zbirke.

* * *

Besedila pesmi so včasih čisto lirski izlivi, največkrat pa opisovanje dogodkov svetega pisma ali pa citati iz evangelija. Naravno je, da so tudi spevi na to besedilo dobili zelo preprosto, navadno trodelno obliko, kjer je končni del skoraj enak začetnemu brez kompozitorskih kompliciranoosti. Zato se včasih lepo priležejo mesta, ki se od tega tipa nekoliko oddaljujejo, n. pr. priproste imitacije v 23. pesmi od besed »sladko ime« do konca; ali pa zanimivi element, ki ga prinaša beseda »aleluja« v velikonočni pesmi, da jim tako veličastno stopnjuje konce.

V zbirki so pesmi, ki zastopajo vse različne smeri in so za vsak okus, pa tudi za vsako sposobnost. Vendar, ko človek pregleda vse, tedaj se pri

nekaterih pesmih posebno ustavi. So to pesmi, ki so silno polne izraza in vsaka zase nosi čisto samosvoje lice. E, pri takih bi bilo zelo škoda, če bi priprosti pevci in organisti prikrojili težka mesta po svoje tako, da so laže pevna. Če ne drugje, je tukaj tako delo smrten greh.

* * *

Poglejmo n. pr. že v 2. pesmi »Raj je zapravljen« — kako je ves harmonični blesk zadržan do mesta »Kristusa Solnce«, tu tako neskončno lepo posveti, pa stopi hitro zopet v senco, ker je še vedno čas pokore in pričakovanja.

Kakó prísérčno razpoloženje je potem izraženo v Hochreiterjevi fini pesmi »V zvezdicah žari nebo!« Pa mora zares tudi glas posneti lahkoto tistega žarenja in prelivajoči se akordi posnemati nebeško svetlobo, ki se preliva v božični noči nad belehemskim hlevom. To je kar programna glasba v najlepšem pomenu.

Ena izmed najglobeje občutenih pesmi je »Trnjevenec«. Ako je prejšnja prežeta z lirskim čustvom, je ta prepojena s tako tragično bolečino: vsaka nota ostra kakor žebelj in spev kakor bi v živo Kristusovo meso rezal...

Kakó priprosta, skoraj enoglasna je velikonočna Premrlova pesem »Kristus je vstal!«; in vendar kakó veličastna! Zdi se, da poslušá človek kraljevo fanfaro Kristusa zmagovalca.

Te, in koliko drugih pesmi je, ki imajo v sebi skrite niti, da priklenejo kmalu zbirko na naše srce. Te niti iskati — je naša naloga, in potem bomo spoznali, da skozi to delo človeških rok sije tudi čist žarek božje ljubezni. I. G.

Listnica uprave.

Kdor je plačal pri podupravi v Trstu lir 16.30 za list in pratiko, pratike pa še ni prejel, naj nam javi naslov po dopisnici, da mu jo pošljemo po pošti.

dovoljenjem se grem nekoliko odpočiti; pri razgovoru z Ransenebom moram imeti svežo glavo!«

Starka ga je odvedla v sosedno sobo, kjer je mladenič legel na posteljo in kmalu zaspal z brezskrbnim spanjem mladosti.

II.

Pregnanec in njegova sestra.

Čez nekoliko ur, ko je bila že noč, je zvok tembra naznanil prihod novega gosta. Čez nekaj trenutkov je Tanefi privedla v sobo svoje gospodinje moža visoke postave, ki je bil zavil v temen plašč s kapučo.

»Da si mi zdrava, Isis, bogovi naj te blagoslove,« je dejal babici, ki ga je spoštljivo pozdravila. »Z veseljem vidim, da si zdrava in da starost nima moči nad teboj. Kje pa je naš mladi sokol? Ali je prišel?«

»Prišel je! Počiva po utrudljivem potovanju, pa bo takoj tu. Medtem sedi, Ranseneb, in vzemi kupo vina.«

Žrec je vrgel svoj plašč na stol in sedel. Bil je že starejši mož mršavega in nagubanega obličja. Gola lobanja se mu je svetila kakor orumenela slonovina. Nizko čelo in tanke ustne so pričale o njegovi trdni volji. V jasnih, strasti prostih očeh je odsevala mirna

preudarnost, ki je lastna ljudem, ki so se naučili brati v dušah in vladati nad njimi.

Še predno je izpraznil kupo, so se odprle duri in Tutmes je vstopil. Žrec je takoj vstal in mu prožil obe roki.

»Dovoli, da se naslajam ob pogledu nate in te blagoslovim, sina velikega kralja, upanje in rešitev Egipta!« je dejal spoštljivo.

Mladi kraljevič je mirno vzdržal njegov pronicavi in preizkušnjoči pogled ter vpil svoje plamteče oči v žreca.

»Da,« je rekel Ranseneb po kratkem molku, »nisi velik po postavi, toda v tvojih očeh čutim, da imaš smelo dušo in da more mali Tutmes postati Tutmes III, veliki faraon. Zdaj pa me pozorno poslušaj, kraljevič. Trenutki so dragoceni in povedati ti imam mnogo.«

Vse trije so sedli. Žrec je naglo razlagal položaj v deželi, nezadovoljnost višjih slojev, predvsem žrecev, s kraljico, ki jim sicer izkazuje spoštovanje, toda uničuje njih vpliv in ne pozna druge volje razen svoje.

»Tako, na primer,« je pripovedoval, »gradi grobnice zase in za Tutmesa II po načrtih, ki niso v nobenem skladu s svetimi pravili, ki so jih bogovi postavili.«

(Dalje.)

Kaj se sliši po svetu.

»Hudičev« hotel.

Na otoku Izlandu, na Japonskem in sploh po deželah, kjer je dosti ognjenikov, so začeli izrabljati iz osrčja zemlje uhajajočo paro. Na poseben način pa bodo izrabili pline, ki uhajajo iz vulkana Kilanea na Havajskem otočju sredi Tihega oceana. Vsako leto si prihaja na tisoče Amerikancev ogledovat zanimivi prirodni pojav. Zato so za turiste zgradili v podnožju gore velik hotel, kjer bodo kurili le z vulkanskimi plini. Te bodo napeljali po ceveh pod kotle z vodo in ta bo grela in kuhala. Ni dvoma, da bo bogate ameriške turiste ta novost močno vlekla.

Lipov čaj.

V Turčiji je v navadi tako zvana turška kava, slavna po vsem svetu radi svoje okusnosti. Sedaj ji grozi smrt. Ker preživlja Turčija težko gospodarsko krizo, je izjavil ministrski predsednik, da pomenja kava za narodno gospodarstvo prevelik potrošek, zato naj bi se mesto kave vdomačil lipov čaj.

Za mestne živce.

Doktor Robinson iz Londona je našel sredstvo proti mestnemu trzšču. Poslojce ali pa stvar, ki povzroča hrušč (n. pr. dirjajoči vlak) obda z električnim tokom in nahajaš se sredi popolne tišine kakor globoko v gozdu. Iznajdba bo za živčno bolne res dobra.

Letalke.

List »Luftschau«, uradno glasilo nemškega Aero Cluba, pravi, da je v Nemčiji 14 žensk, ki imajo patent za letanje po zraku. Šest od teh jih sme — uradno dovoljenje! — tudi skakati iz letala. S padalom seveda.

Oj, kam bi šel?

Arabski kralj Faisal, ki je vodil vstajo puščavskih plemen proti Angležem, je zgubil moč in krono. Njegov tekmeč Ibn Saud ga je porazil in pregnal. Ubežni kralj puščave ne sme ostati v Arabiji, čim pa stopi kam ven, je spet na angleških tleh in ga straže pošljejo nazaj. Ubogi Faisal ne ve, kam bi šel. Menda se je odločil, da pojde na goro Sinaj, kjer so grški samostani s pravico samostojnosti.

10 dni okoli sveta.

V mladih letih smo se vsi čudili junakom iz romanov, ki so za stavo prišli v 80 dneh okoli sveta. 15. januarja so se pa dvignili z letali trije ameriški letalci, ki bodo v 10 dneh preleteli okoli sveta. Vedno hitreje!

Revna gospa.

Pred kratkim so na nekem rimskem pokopališču zasačili 70 letno gospo, ki je kradla trakove z vencev. Gnali so jo na policijo in jo spraševali, čemu so ji trakovi. Jokaje je povedala, da nima denarja za perilo, ki si ga je šivala iz pokradenih trakov. Preiskava je dognala, da je starka nosila perilo sešito iz trakov z najrazličnejšimi nagrobnimi napisi.

Vzor Kitajke.

V nekem šangajskem listu je izšel opis, kakšna bodi prava Kitajka. Tam se bere: Moderna Kitajka mora združevati vse čednosti iz preteklosti z modernimi pridobitvami. Mora biti elegantno opravljen, pa ne nesramno. Prijazna z moškimi, a ne razbrzdana. Razumeti politiko, a ne se vanjo mešati. Vedeti za svoje pravice, a ne jahati na njih. Mora biti obenem prijateljica in služkinja svojega moža. — K sreči pristavlja modrovalc o moderni Kitajki še tole: Take vzorne kitajke pa ne najdeš v celem »nebeškem carstvu.«

Največja škofija

na svetu je nemška škofija Köln ob Renu. Pod njo spada 1030 far s tremi milijoni in pol katoličanov. Pripadnikov drugih ver je v tej škofiji skoraj dva milijona.

Film in dolar.

L. 1873. se je rodil v županiji Zemplen na Madjarskem Adolf Zukov. Starši so sklenili, naj Dolfič postane rabin (jučovski duhovnik). Toda usoda je določila drugače. S 16. letom sta oče in mati umrli. Fantič se je lotil tapecirske in kasneje obrti s kožušvinno. Kot rokodelski vajenec se je pridružil neki potujoči gledališki družbi, ki je tudi priredila prvi film »Kraljica Elizabeta«.

Priprosti rokodelčič se je brž povzpelo vodstva družbe ter je s svojo spretnostjo in vztrajnostjo ustanovil največje filmsko podjetje Paramount. Podjetje nese na leto par milijonov dobička. V najživahnejši nevjorški ulici ima 139 metrov visoko palačo s 36 nadstropji. Na leto izdela do 80 velikih filmov; v lastni režiji ima čez 500 kinematografov. Pred dobrim mesecem se je družba Paramount zlila z drugo podobno tvrdko ter je zvišala svojo obratno glavnicu na 2500 milijonov dolarjev. Nekdanji tapetnik, zdaj filmski kralj bo s svojimi filmi in dolarji vplival na človeško kulturo.

Klobuk iz Šangaja.

Oni dan sta prišla dva dobro oblečena trgovca k nekemu zlatarju v Rotterdamu ter mu ponudila dragocen, zlat prstan v nakup. Zlatarju se je vsa reč zdela sumljiva in je obvestil policijo. Pred možmi postave sta neznanca pravila, da sta prstan in druge dragulje kupila v Šangaju na Kitajskem. Da bi podkrepila svoje trditve, je eden od dvojice pokazal svoj klobuk z znamko neke klobučarne iz Šangaja. Da bi tega ne storil! Na policiji so namreč že imeli obvestilo iz Pariza, da sta dva lopova ukradla nekemu meščanu dosti zlatnine, biserov in en klobuk — z znamko iz Šangaja.

Drag avtomobil.

Najbolj znani avtomobilni dirkač na Angleškem, stotnik Segrave je imel za svoje tekme, v katerih je zmagal na Angleškem in v Ameriki, posebno vozilo. Sedaj mu je odkupil ta voz za angleški narodni muzej bogat angleški

sportnik. Plačal je zanj skoro dva milijona lir. Avtomobil je izredno delo; vsi kosi, tudi najmanjši vijaki, so po načrtih prvih strokovnjakov izdelani na roko.

Konj modruje.

Ob cesti je stala gostilna. Napis nad vrati je vabil ljudi v hišo, vabila jih je smrekova vejica nad vrati, vabila jih je široka cesta, ki je trudno kazala v daljavo. Voznik Matija ni mogel preslišati tega vabila. Ustavil je konja in skočil v gostilno.

Konj je ostal sam zunaj. Zunaj je bila zima, je bil sneg in mraz. In konj je začel sam v sebi razmišljati:

»Zdaj gre, da se napije. Da se pogrje, pravi on. En četrt ga ne bo zadosti, jih bo spravil dva ali tri po grlu. In če najde družčino, — in vedno jo najde — ga bo radi družčine spil cel literček. In če liter ne bo zadosti, ga bodo spraznili dva in tri. Me živali pijemo. Ljudje pa... Zvečer ga bodo spravili vsega pijanega na voz. In potem bodo govorili: »Pijan je kot živina.« Kako so ljudje krivični! Kdaj pa je živina pijana?

V veži vidim gostilničarja, ki je prišel iz kleti. Zdaj naliva vodo v vino. Zadovoljno se muza: »Kako lahko je skubti pijance! Norce! Ves dan delajo in se trudijo in zvečer nesejo krčmarju, kar so čez dan zaslužili. Delajo in se trudijo za krčmarja. Doma pa žena in otroci stradajo in on sam, pijanec, strada, kadar je vse zanih. Ljudje okoli nje pravijo: »Neumen je kot živina!« Jaz pa pravim: neumen je, kot morejo biti le ljudje.

Br... Zebe me. Če bi me bil vsaj pokrtil, predno je šel v krčmo. Pa požeruh ni mislil na drugo ko na svoji trebuh. In še ure bom moral stati na tem mrazu. Potem se mu bo pa mudilo in bič bo pel po meni, da se mi bodo iskre utrinjale pred očmi. Kako žalostna je usoda pijančevega konja! In usoda pijančeve žene in njegovih otrok ni nič boljša. Doma bo robanzil in klel in pretepal. Nima denarja, da bi ga dal ženi za sol, da bi obul otroke. Bunk in udarcev ima pa dosti za vse. In ljudje, ki ga vidijo, govorijo: »Neusmiljen je kot zver.« Oj, krivično govore. Zver peganja zver, kadar je lačna. Človek ne bije človeka za nič, iz samega — veselja. In še človeka, ki je njemu najbližji in bi mu moral biti naidražji!... Konj sem, brez pameti, brez srca, to sem moral pa vendar le povedati.

NAKAŽI NAROČNINO!

»Novi list« stane v Italiji

za celo leto 15.— lir

za pol leta 8.— lir

za četrt leta 4.50 lir

v inozemstvu

za celo leto 30.— lir

za pol leta 15.— lir

NASLOV »NOVEGA LISTA« JE:

»Novi list«, Gorizia via Mameli 5.

Ni treba dodajati ničesar drugega.

Objava.

Oni preč. gg., ki niso pravočasno vložili fasije in so radi tega zapadli kaznim, naj ne veliko računajo, quod condonatum iri, ampak naj vložijo rekurz pravočasno, da ne zgubijo pravice in molče potrdijo svojo obsodbo. Ako bo condonatum, prav, drugače nam ostane še vedno pravica boja.

F. Š.

Najdeno.

Pred par leti je neka oseba zgubila svoto denarja v goriški gostilni. Najditelj je denar izročil v župnišču v Opatjem selu. Kdor ga je zgubil, ga proti primerni odškodnini lahko tam dvigne.

»DRUŽINA«

izide koncem tega tedna. Kdor dose-
daj še ni bil naročen, a želi dobiti pr-
vo številko na ogled, naj nam to spo-
roči po dopisnici.

Hvaležni bomo tudi vsem, ki nam
pošljejo naslove takih oseb, ki bi se
mogoče naročile.

Kdor pošlje naročnino za 6 novih
naročnikov, bo dobival »Družino«
skozi celo leto zastoj. Naročnina
znaša letno 14 lir, s krojno prilogo
20 lir. Za inozemstvo 20 lir, s krojno
prilogo 30 lir.

Naslov je: »Družina«, Gorizia, via
Mameli 5.

Gospodarstvo.

Trg kmečkih pridelkov.

TRST, 13. januarja:

Sadje: jabolke inozemske 200 do 450, hru-
ške za kuhanje (petoralke) 140 do 150, ko-
stanj 100 do 120.

Krompir ogrski 30 do 40, domači 45 do 55.

Zelenjadi je radi lepega in gorkega vremena
vse polno na trgu. Cene so temu primerno
nizke. V soboto so prodajali vipavski rdeči
radič po 2 liri in celo po 1.50; solata gre po
120 do 130, vrzote 30 do 40, kapusne glave
50 do 60, cvetača 60 do 100, čebula 55.

Drva 16 do 18 lir za kvintal.

GORICA, 14. januarja:

Sadja na izvoznem trgu ni, pač pa na trgu
na drobno. Kmetje ga ne donšajo.

Krompir 45 do 50.

Zelenjad: solata endivija 90 do 110, zelen
radič 100 do 120, rdeči radič 110 do 180, špi-
nača 80 do 110, motovilec 300 do 340, vrzote
15 do 20, korenike od rdečega radiča 25 do
30, peteršilj 50 do 60.

Kmečko maslo 13 do 13.50 lir za kg, jajca
60 stotink kos.

Vsa zelenjava gre po malem v inozemstvo,
posebno v Celovec in ostala mesta na Koro-
škem in Štajerskem, deloma tudi v Jugo-
slavijo.

Naše češplje.

II

Nega nasadov.

Naši češpljevi nasadi so v obče zelo
žalostni. Mnogi niti ne zaslužijo ime-
na nasadov, ker je večina zrastle iz
korenin in ostala na prvotnem mestu.

Češpljeve nasade delim v tri vrste:
1. nasadi v obdelanem svetu, nasajeni
v vrstah, 2. nasadi na travnikih, kjer
so drevesa redkokdaj v vrstah in 3.

nasadi po pašnikih in grmičevih po-
bočjih, kjer dreves nikoli ne najde-
mo v vrstah.

Nasadi v obdelanem svetu so seveda
najboljši in najlepši, toda vzornih ne
najdemo nikjer. V pretežni večini je
drevje pregosto posajeno. Štiri ali pet
dreves na daljavi desetih metrov ni
redkost. Drevje je skoro v vseh slu-
čajih prepuščeno samo sebi, zaljšajo
ga lišaji, mah, suhe in viseče, ulom-
ljene veje: spomin na lansko ali pred-
lansko obiranje sadja. Le na malo
drevesih se krona začinja v pravi vi-
šini. Na nekaterih je previsoka, na
drugih prenizka. Veje na prenizkih
so navadno obsekane, ker ovirajo
oranje. Niti eno drevo nima lepo ob-
likovane krone; radi prevelike gošča-
ve rastejo veje navzgor in so skupaj
podobne veliki brezovi metli. Rodni
les najdemo samo na konceh in na ne-
dosežnih vršičkih. Posledica: lom-
ljenje vej pri obiranju. Ker je obde-
lani svet od časa do časa gnojen, drev-
je ne strada in zato poganja skozi
krono številne trnjeve vodene poga-
njke. Obiračem se parajo srajce. Te-
daj čuješ kako originalno kletvico,
toda ko je sadje obrano, pozabimo
na vse. Šele ob naslednji letini se zo-
pet spomnimo. Veliki venci vodnih
poganjkov iz korenkega vratu zaljš-
ajo debela pri tleh, vmes so raztre-
seni šopi poganjkov iz korenin.

Za nasade na travnikih velja vse to
v še večji meri. Poleg drobnih, stari-
kavih in bolehnih dreves životarijo
stara, polsuha in votla, po katerih ra-
stejo gobe. Če se zgodi čudež, da za-
rodijo, je sadje drobno, nikoli prvo-
vrstno.

Ob potokih, po pašnikih in po gr-
mičastih pobočjih najdemo tretjo vr-
sto nasadov. Ti so od vseh najbetež-
nejši. Vse bridkosti tega sveta gre-
danje, sami obirači ne morejo blizu,
ker so drevesa obdana z robidovjem
ali preraščena s srobotom. Radi go-
ščave obdajajočega grmovja in gozd-
nih dreves rastejo navadno navpično
kakor trepetlika. Brez preklje doseže
sadje samo veverica!

Vsaka rastlina z zelenim listjem za-
hteva za življenje solnca. Sadimo zato
drevesca v zadostni razdalji eno od
drugega. Ameriški sadjarji smatrajo
za češpljeva drevesa razdaljo sedmih
metrov za najboljšo. S prepogosto
sadtivijo si pomnožimo samo delo,
a nikdar pridelka. Povečamo tudi sen-
co in vlago v kronah, da raste bujno
mah in lišaj in se razvije vseh vrst
glivičastih boleznih. S prepogosto sa-
dtivijo si otežimo nadalje pravilno
obdelavo zemljišča in negovanje drev-
ves. Čudno, da niti stari očanci ne
morejo doumeti, da eno samo drevo,
rastoče na zadostnem prostoru s pra-
vilno razvito zdravo krono, daje več
pridelka kot deset sajenih v gneči.

Prepogoste nasade moramo izred-
čiti in uničiti vse bolno in napol suho
drevje. Vodne poganjke, če niso ravno
na prikladnem mestu, odstrani. Isto
stori brez odloga s šopi krog debel in s
tistimi, ki so se prikazali iz korenin.
Bolne, suhe in neozdravljivo poško-
dovane veje v peč! Ko je to delo kon-

čano, s strguljo in jekleno sčotko v ro-
ki na mah in lišaje! Proč s temi gnez-
dišči glivičastih boleznih, smrt vsem
škodljivcem! Opravi vse to v zim-
skem času.

Sedaj je čas, da si napraviš petod-
stotne raztopine zelene galice (solfato
di ferro), v katero zmešaj isto količi-
no apna. Mešanico namaži z zidarskim
čopičem na debela in najdebelejše ve-
je. Od tega boš imel dvojno korist:
zatrl boš glivičaste kali, mahove in li-
šaje ter dal drevesu železa, potreb-
nega za tvorbo zelenila v listju. S
škropilnico poškopri še krono. Upora-
bi za to štiri odstotno bordoško me-
šanico (na 100 l. vode 4 kg modre ga-
lice (solfato di rame) in 4 kg apna).
To velja za zimsko škropljenje.

V Reški dolini sta se razpasla dva
huda sovražnika češpelj. Lubadar
(scolytus rugulosus), ki napada sla-
botno drevje, s tem da se mu zavrta
skozi lubad do lesa. Na površju ga
vsega razorje, da napadena veja ali
celo drevo usahne. Drugi sovražnik je
črni kapar (Iecanium nigrofasciatum),
ki grozi uničiti v malo letih češpljeve
nasade. Prvega škodljivca bomo uni-
čili, če vsako napadeno vejo in drevo
takoj posekamo in sežgemo. Z gno-
jenjem pa pospešimo odpornost še
nenapadenega drevja. Drevesa, ki jih
je črni kapar napadel, so črna, kakor
da bi bila pokrita (tudi po listju in
sadju) s sajami. Ko kaparji pijejo sok,
izločajo medeno roso, po kateri se na-
seli neka črna plesnoba. To daje drev-
ju nekako »okajeno« lice. Škodljivca
uničimo, če drevje spomladi, ko začne
popje napanjati, poškopimo z 10%
antiparazitom. Pod nobenim pogo-
jem pa ne smemo škropiti prepozno,
kajti antiparazit uniči sicer odprto
popje. Škropiti moramo prej ko se
na popju prikaže prvo znamenje ze-
lene barve.

Da bo drevje v obdelani zemlji
lepše rastlo in več rodilo, je jasno.
Za dovoljno gnojenje ti bo zelo hva-
ležno. Če hočeš pospešiti rodovitnost
močnega in lepo rastočega drevja, po-
gnoji mu s fosforom in kalijem. Du-
šik ne poveča rodovitnosti, pač pa
bujnost rasti. Zato boš z dušikom
gnojilo oslabelemu drevju v mali meri,
prebujno rastočemu ga boš kratil.
Gnojenje je najizdatnejše, če se izve-
de vsako jesen v majhnih množinah.
Kot dušičnato gnojilo je bolje rabiti
v jeseni kalcijev cijanamid nego spom-
ladi in začetku poletja čilski soliter.
Vsebuje apno in dež ga ne izpere.
Kalij in fosfor damo v obliki kali-
ve soli in Thomasove žindre. Vsa-
ko tretje ali četrto leto pognoji s
hlevskim gnojem.

V prihodnjem članku bom pisal
o nekaterih vrstah češpljevega rodu.
F. M.

Vino s plesnivim duhom.

Naročnik piše: »Imel sem sod 10
hektov, ki sem ga lansko leto posodil
sosedu. Letos mi ga je vrnil, a je imel
dve dogi oprhnjeni. Pral sem sod v
več vodah, nato sem vanj zavrel tro-
pin, misleč, da bo s tem sod dober. Ko
sem ga pa napolnil z vinom, je dišalo

po plesni. Vино sem pretočil v drugo posodo, misleč, da bo to pomagalo, a je bilo zaman. Kaj naj napravim?

Potrebno je dvoje: popraviti plesniv sod ter odpraviti iz vina duh.

1. Plesniv sod popravimo takole: če je sod velik, da lahko zlezeš vanj, namaži notranjost z apnenim beležem iz sveže ugašenega apna. Belež mora biti gost. Namazan sod pusti tri dni pri miru, nakar ga okrtači, oribaj s krtačo in vodo, nato ga oplahni. Končno sod močno zažveplaj.

V manjše plesnive sode zlijemo apneni belež, sod na vse strani povalimo, po treh dneh ga operemo z vevrigo.

Navadno zadostuje tudi, če malo plesniv sod dobro operemo z vodo, v kateri smo raztopili 3% žveplene kisline (na 100 litrov vode 3 litre žveplene kisline).

Če je le posamezna doga oprhnjena, to je gnila in plesniva, jo moramo na vsak način zamenjati.

2. Duh pa plesnobi spravimo iz vina z dobrim oljčnim oljem (v podeželskih trgovinah za jestvine prodajajo navadno le semensko olje!). V ta namen je najbolje rabiti male sode, ki drže 250 do 300 litrov. Sod ne smemo popolnoma napolniti. Na vsakih 250 litrov vina vlijemo poldrugi liter dobrega oljčnega olja, vsebino pa dobro premešamo. Premešati moramo po trikrat na dan skozi teden dni. Najbolje storimo, če sod valjamo, ker se tako vino najenakomerneje združi z oljem.

Po preteku tedna pustimo sod pri miru. Ker je olje lažje od vina, se bo polagoma nabralo na površini in pobralo s seboj vse glivične klice. Z mirnim pretakanjem skozi pipo lahko odzameš po nadaljnjih 5 dneh čisto vino, zmes olja in vina deni v manjši sodček, iz katerega po par dneh lahko zopet odzameš čisto vino. Ostane zmes s prav malo vina, ki jo vliješ v steklenice, kjer ločiš lahko olje popolnoma od vina. Olje porabi za razsvetljava, kajti kot zabelo jo uživajo le cigani.

Pri odpravljanju plesnivosti zamudiš veliko časa in imaš stroške. Zato pazi na posodo. Prazen sod dobro operi in posuši in lepo zažveplaj! Ne hrani ga v vlažnem prostoru.

Davek na koze.

Državnemu zboru je predložen zakonski načrt, ki oprošča davka vse posestnike ene do treh koz. Po 10 lir na glavo bodo morali plačati lastniki 4 do 10 koz, za večje število je določeni 20 lir na glavo.

Ko bo zakonski načrt spremenjen v zakon, bomo o stvari pisali.

Ali lahko še sedaj gnojim pšenici s superfosfatom?

Kdor ni dal v času setve pšenici zadostno fosfora, lahko še vedno gnoji s superfosfatom, a pazi naj na sledeče: superfosfat vsebuje fosforovo kislino, ki se v vodi raztopi. Je zelo jedka in ožiga liste. Zato ne smemo trositi superfosfata po vlažnih rastlinah, to je po vlažni pšenici, tem-

več moramo čakati toliko časa, da so rastline osušene tudi od jutranje rose. Troši zato superfosfat okoli poldneva, ko je solnce rastline nekoliko osušilo. Pred trošenjem kaže tudi premešati superfosfat z zemljo.

Navrhno gnojenje s superfosfatom ne bo pšenici toliko zaleglo kot gnojenje ob setvi, a fosforova kislina se vendar ne zgubi, ker gre od pšenice neizrabljen ostanek v dobro rastlini, ki jo vseješ na pšenično strnišče.

Poglejte lepilne pasove!

Jeseni so mnogi kmetovalci naredili posebno na črešnjeva drevesa lepilne pasove. Nekateri so jih deli sicer prepozno, vendar se je tujela na njih marsikatera golazen. Na vsakem pasu najdete po več samih zimskega pedica in poleg njih cele kupčke drobnih jajčec, ki so jih izlegle v zadnjih stegljajih. Samice in jajčka so mrtva, prihodnjopomlad ne bo na drevesu črvov, ki bi grizli popje in liste.

Kdor ne veruje v korist lepilnih pasov, naj si jih sedaj dobro ogleda. V jeseni pa naj jih nadene na vse sadno drevje.

Kostanj maron na Gorenjskem.

Dne 8. decembra je naš goriški, posebno Kraševcem dobro znani rojak g. Josip Štrekelj imel v Kranju predavanje o cepljenju in konserviranju kostanjev maronov. Čitamo, da so posestniki iz Kovorja naročili nad 100 cepičev.

In pri nas? Ali ne bi tudi pri nas uspeval kostanj marsikje, kjer ga danes ne sade? In ali so pri nas vsa kostanjeva drevesa požlahnjena? Čudno bi res bilo, če bi nam morali gledati kostanja biti Gorenjci za vzor, ko imajo toliko hladnejše vreme.

Nove postave.

POTREBNA SVOJSTVA MENICE.

V prvem članku smo v odstavku »vsebina menice« povedali, kaj mora vsebovati vsaka menica. Potrebno je, da razložimo, zakaj mora menica vsebovati v prvem članku navedene podatke. Potem bodo naši čitatelji dobro razumeli, kaj je menica.

Menični datum.

Rekli smo, da mora biti na menici označen kraj, na katerem je bila menica izstavljena, in čas, ko je bila podpisana. Označbo kraja in časa imenujemo s tujo besedo datum.

Zakaj mora biti označen na menici kraj, na katerem je bila menica izstavljena?

Iz tehle dveh razlogov:

a) Kraj, ki je v meničnem datumu označen, se smatra za bivališče izstavitelja menice in velja za kraj plačila, če ni drug kraj plačila posebej naveden v menici.

b) Kraj v meničnem datumu pa je posebno velike važnosti za menice, ki krožijo tudi v inozemstvu. Od kraja

ZAHVALA.

Na praznik sv. treh kraljev zvečer je ljubi Bog poklical k sebi po dolgi bolezni po večno plačilo našega dragega in blagega brata, oziroma strica

ALOZIJA ŠIRCO,

bivš. oskrbnika samostana čč. uršulink v Gorici.

Ob tej bridki izgubi bodi izrečena najsrčnejša zahvala preč. gg. misijonarjema veleuč. g. dr. ju Zdešarju in g. Zdravljicu za obisk in tolažbo v soboto ob prihodu v Veliki dol in zopet v nedeljo zvečer za duh. tolažbo veleuč. g. Zdravljicu. Predvsem pa prav lepa hvala domačemu g. vikarju za vsakdanje obiske in ljubeznivo, požrtvovalno pomoč, zlasti v zadnjem mesecu bolezni. Večni Bog mu tisočero povrni!

Se posebno zahvalo izrekamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so pretekli četrtek izkazali poslednjo čast pokojnemu. Predvsem pa bodi izrečena srčna zahvala preč. gg. P. Gul. Endrizziju, gardijanju in P. Sofroniju, ki sta prihitela s Sv. gore, zanj maševala in ga spremljala. Dalje hvala lepa veleuč. g. Fr. Sorniku, salezij. duh. v Gorici za spremljanje. Še posebno zahvalo izrekamo preč. g. dekanu Bogomilu Nemcu, ki je vodil in slovesno mašo opravil za pokojnega, in veleuč. g. Kosu iz Branice za spremstvo. Slednjič prav lepa hvala tudi č. prednici uršulink za lepo sožalje in vneec. In da ne zabimo, hvala lepa domačemu pevskemu zboru za lepe žalostinke ob pogrebu. Vsem ljubi Bog tisočkrat povrni!

Pliskovica, 10. januarja 1930.

Brata: P. Marijan in P. Ambrož Širca.

Sestri: Franč. vd. Stemberger,
Leopolda vd. Štok.

NAZNANILO in ZAHVALA.

Z žalostnim srcem naznanjamo, da je naš nepozabni oče

JOSIP PAHOR,

v 76. letu svoje starosti, dne 9. jan. 1930. v Novelu mirno v Gospodu zaspal. Obenem se zahvaljujemo blag. g. dr. ju G. Stariciju, zdravniku v Komnu, za pomoč in olajšavo v bolezni.

Pogreb se je vršil dne 10. januarja ob treh popoldne.

Posebno iskreno se zahvaljujemo preč. g. Valentinu Knavsu za številne in tolažilne obiske za časa bolezni, preč. g. dekanu iz Komna B. Nemcu in vsem čč. gg. duhovnikom za vodstvo in spremstvo pri pogrebu ter sploh vsem, ki so na katerikoli način počastili spomin pokojnika.

Novelo-Temnica, dne 11. januarja 1930.

Zalujoča družina PAHOR.

PREKLIC.

Podpisani preklicujem vse žalivke, katere sem izrekel dne 11. decembra 1929. v hipni jezi proti g. Alojziju Vončini iz Idrije, via Trieste št. 131 in se mu zahvaljujem, da ne postopa kazenskim potom proti meni.

Idrija, dne 14. januarja 1930.

Moravec Jožef,
Idrija — Zemlja.

Zobni zdravnik
dr. Robert Hlavaty
sprejema
od 9. do 13. in od 16. do 19. ure
v TRSTU
via S. Lazzaro št. 23-II.
Ob sredah in sobotah ordinira
v POSTOJNI

izstavitve menice odvisi, kateri menični zakon pride v poštev glede vešljavnosti menice in meničnih podpisov.

Zakaj mora biti v menici označen čas izstavitve?

Označbo časa zakon zahteva iz treh razlogov:

a) da se ugotovi, ali je bil na dan izstavitve izstavitelj menice (emittente, traente) po postavi za podpis sposoben;

b) po času izstavitve se določi tudi dan zapadlosti pri menicah, v katerih ni dan točno zapisan, n. pr. a tre mesi data paghero per questa Cambiale lire mille = v teku treh mesecev od dneva izstavitve plačam za to menico tisoč lir;

c) zapadlost je pri menici lahko označena tudi takole: »a vista paghero per questa Cambiale lire mille« = po vpogledu plačam za to menico tisoč lir ali pa, »a due mesi vista paghero per questa Cambiale lire mille« = v teku dveh mesecev plačam po vpogledu za to menico tisoč lir. Take menice pa je treba predložiti meničnemu dolžniku v plačilo vsaj v teku enega leta, odkar je bila menica izstavljena.

Ako bi ne bil na menici označen čas (dan, mesec, leto) izstavitve, bi ne bilo mogoče določiti, kdaj je preteklo leto.

Označba listine z besedo »Cambiale« = menica.

Nadalje zahteva zakon, da se mora menična listina označiti z besedo »Cambiale« = menica, ali pa z besedo

Kmečka posojilnica v Šempolaju,

vpisana zadruga z neomejenim jamstvom, vabi vse svoje člane na

izredni občni zbor,

ki se bo vršil dne 19. januarja 1930. ob 11. uri v vikarišću.

Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. — 2. Razpust zadruge. — 3. Imenovanje likvidatorjev. — 4. Slučajnosti.

NACELSTVO.

ZAHVALA.

Iskreno se zahvaljujemo vsem za izraze sočutja ob bridki izgubi našega nepozabnega sooproga in očeta

ANTONA ŠTOKA,
posestnika.

Prisrčno se zahvaljujemo tudi nešteti množici, ki je spremila dragega pokojnika, posebej na zahvala pa č. g. dr. ju Požarju, duhovniku, za tolažbo v času bolezni in ganljivi govor, gg. pevcem in darovalcem vencev.

Krajna vas, 5. januarja 1930.

ZALUJOČI OSTALI.

ZAHVALA.

V nedeljo dne 5. t. m. je nebeški oče rešil trpljenja po 26-letni bolezni našega

č. g. JANEZA FELTRINA, duhovnika v pokoju.

Ob tej priliki si štejemo v dolžnost, da se prav prisrčno zahvalimo vsem, ki so bili blagemu pokojniku in nam v pomoč in tolažbo, ter vsem, ki so ga spremili k večnemu počitku. Predvsem najlepša zahvala domačemu g. župniku Hlišu, preč. g. dekanu Vodopivcu iz Tolmina za vodstvo pogreba in lep govor, vsem drugim č. g. duhovnikom za vdeležbo pri pogrebu, cerkv. pevskemu zboru za ganljive žalostinke, vsem številnim udeležencem, domačinom in okoličanom, sploh vsem, ki so nam na katerikoli način bili v pomoč in uteho, in ki so izkazali pokojniku zadnjo čast. — Ljubi Bog obilno poplačaj vsem!

Šentviška gora — Zakraj, dne 7. januarja 1930.

ZALUJOČI OSTALI.

Zahvala.

Dne 9. t. m. je po dolgotrajni bolezni mirno v Gospodu zaspala

gospa JOŽEFA KANDUS, roj. Kodel

iz Vrtočina št. 122.

Zahvaljujemo se vlč. g. Francu Černigoju, župniku iz Kamenj, za duševna tolažila, vsem sosedom, prijateljem in prijateljicam za postrežbo in tolažbo v bolezni, g. učitelju Peliconu in šolskim otrokom ter vsem, ki so jo spremljali na zadnji poti ali nam drugače lajšali bol. Bog plačaj!

Vrtovin, dne 11. januarja 1930.

ZALUJOČI OSTALI.

Zadnjo soboto 11. t. m. je umrl v goriškem sanatoriju sv. Justa naš predsednik in soustanovitelj g.

Adolf Anton Mlekuš,

veletrgovec v Bovecu.

Ohranimo mu časten spomin!

Bovec, dne 14. januarja 1930.

Okrajna posojilnica.

»lettera di cambio« = menično pismo. Le »suho« menico označimo lahko tudi z besedami »paghero cambiario« ali »vaglia cambiario«. Tako zvano trato pa moramo označiti vedno le z besedami »Cambiale« ali pa »lettera di cambio«. Trata, ki bi bila označena z besedami »paghero cambiario« ali pa »vaglia cambiario«, bi bila neveljavna. Najbolj enostavno je, da se menična listina označi vedno z besedo »Cambiale«. To velja za »suho« menico in za trato. Kdor pa dobi od drugih menico, mora vedeti, kakšne označbe dovoljuje zakon, drugače bi se znalo zgoditi, da bi hranil in smatral listino za menico, čeprav ni menica.

Označba »Cambiale« (ali drug naziv, ki ga dovoljuje zakon) se mora nahajati na menici med drugim besedilom in ne v naslovu ali pa ob strani ali na hrbtu menice. Če se pa omenjena označba ne nahaja med besedilom menice, marveč v naslovu, ob strani ali na hrbtu menice, jo mora izstavitelj menice sam napisati in podpisati. To je potrebno radi tega, ker bi lahko drugače upnik spremenil v menico listino, ki prvotno ni bila menica.

Menični upnik.

Italijanska menična zakonodaja zahteva, da mora biti na menici označena oseba meničnega upnika. Pri nas torej niso dovoljene menice na nosilca, to je katerokoli osebo, ki pride v posest menice.

Menična svota.

Rekli smo v prvem članku, da mora biti na menici navedena svota, ki jo je treba plačati. Ta svota mora biti točno napisana, tako da ni treba šele računati, koliko bo moral menični dolжник plačati, ko zapade menica. Ta določba je posebno važna, ker se tiče obresti.

Zakon namreč določuje, da je obljuba izstavitelja, da bo plačal tudi obresti od menične svote, neveljavna. Kljub na menici napisani obljubi, da bo izstavitelj plačal obresti, jih upnik ne more iztožiti. Iztoži lahko samo menično svoto. Iz tega sledi, da je treba obresti pripisati kapitalu ali pa pri posojilih znesek za obresti že vnaprej odbiti.

Primer: Maraž Štefan posodi dne 15. januarja 1930. Terpinu Francu 1800 lir. Maraž zahteva, da mu Terpin vrne posojilo v 6 mesecih, da mu plača šestodstotne obresti in da mu podpiše menico.

Kako bo Terpin plačal obresti? Lahko jih plača na dva načina:

1. Maraž lahko odbije 54 lir (toliko znašajo namreč obresti) od 1800 lir in izroči Terpinu samo 1826 lir. Menica se glasi vseeno za 1800.

2. Maraž pa lahko tudi pripiše 54 lir obresti kapitalu, tako da mu Terpin podpiše menico za 1854 lir.

Na menici se napiše navadno svota v številkah in v besedah. Če se po moti napiše različna svota, je treba plačati vedno le manjšo.

Zapadlost.

Nadalje zahteva zakon na menici rok, ko je treba menični dolg plačati

PHENIX,

francoska zavarovalna družba
za življenje in požar.

Glavno zastopstvo
TRST - via N. Macchiavelli 10.

Zastopstvo za Tržaško in Goriško
POSEGA ANTON, Razdrto.

Za obuvalo rabite
SAMO

ki
chra-
ni,
omeči
in
osvetli.
Iz-
delek

SIDOL COMPANY

TRST — Via S. Zaccaria štev. 4
Telefon N.ro 72-73.

Najvišje cene
plačujem za

KOŽE

kun, zlatc, dihurjev, vider,
lazbecv, veveric, divjih in
domaćih zajcev.

D. WINDSPACH - TRIESTE
Via Cesare Battisti 10/II, vrata 10. Telefon št. 68-81
Sprejemajo se pošiljave po pošti.

Za pust.

Velika izbira umetnih cvetlic za cerkve, dvorane in sobe. Vozički za otroke. Velika izbira za pust, plese in veselice.

ALOJZ OCVIRK (prej Buchbinder)
Trst — Via delle Torri 2
(Piazza S. Giovanni).

FIAT,

tip 1

dobre uporabljiv z električno razsvetljavo. Izredna prilika po Lit. 3000.—.
Po ceni priredba tovornih avtomobilov za 6 do 7 kvintalov. Razni torpedi za 7 oseb. Obrnite se na trdko
CASSINARI, Piazza Dalmazia 2, TRST.

GROŽNJA

za vse otroke od 2 do 12 let
so gliste, ki so nevarne zaje-
davke čreves.

Ta bolezen se ozdravi popol-
noma s čokoladnimi bonboni
ARRIBA PROTI GLISTAM
V zelenih zavitkih po L. 1. —
Prodaja se v vseh lekarnah.

ARRIBA

ČOKOLADNI BONBON PROTI GLISTAM

Gostilna „ALBERGO VITTORIA“

Trst, Via XXX. ottobre, vogal Via Valdirivo
Telefon 39-86.

Sobe za tujce po zmernih
cenah. Domača kuhinja, iz-
bera rib; istrska in kraška
vina.

Izvrstna postrežba!

Darila za birme, poroke, in krste

dobite v

ZLATARNI F. BUDA,
TRST - Corso Garibaldi 35

ali ko menica zapade. Dan zapadlosti, to je dan, ko mora menični dolžnik plačati menični dolg, mora biti točno določen. Samo v enem slučaju ni dan zapadlosti isti ko dan plačila; če zapade namreč menica na praznik. V tem slučaju je treba plačati menični dolg prvi dan, ki sledi prazniku.

Menica je samo nadomestek denarja. Upnik jo vzame, ker za gotovo upa, da bo ob zapadlosti dobil denar. Ni pa mogoče prisiliti dolžnika, da bi držal vedno na razpolago denar za upnika. Zato mora biti dan plačila na menici točno označen.

Zapadlost mora biti za celo menično svoto ena ter ista. Menice, ki bi bile plačljive v obrokih, so neveljavne. Ker je zapadlost enotna, je tudi petletno zastaranje menične tožbe enotno. Zastaranje teče od dneva, ko je menica zapadla ali od dneva, ko je treba plačati menični dolg.

(Dalje.)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 21: Zakaj so morali nekateri lovski čuvaji plačati v l. 1929. zavarovalnino, drugi pa ne? Ali je gléde tega novi zakon ali zavarovalnice same v to silijo?

Odgovor: Kakšno zavarovalnino so plačali? Ali proti nezgodam ali na življenje? Kdo je tirjal in na kakšni podlagi? To morate povedati! Mogoče so dotični čuvaji podpisali zavarovalniškemu zastopniku kak papir in niso vedeli, kaj so podpisali. Poglejte in potem vprašajte!

Vprašanje št. 22: Rabil bi strelivo pod imenom »dinamon« za reguliranje vinograda in za čiščenje senožeti. Napravil sem prošnjo na županstvo in nesel orožnikom v podpis, pa niso hoteli podpisati. Kam naj se obrnem?

Odgovor: »Dinamon« je posebej pripravljeno strelivo za rabo v kmetijstvu, a dobi se le v Avstriji in Jugoslaviji, mogoče še kje drugje, v Italiji ne. V Italiji oddaja strelivo v kmetijske svrhe vojaška oblast, razstreljanja pa se morajo vršiti v navzočnosti topničarskega častnika. Za podrobnejša pojasnila obrnite se na Kmetijski urad (Cattedra ambulante d'agricoltura), in sicer Vi na urad v Sežani.

Vprašanje št. 23: Imam sobo z mokro in vlažno steno. S čim naj jo pobelim, da bo suha?

Odgovor: Belež ne pomaga, morate odstraniti vzrok vlažnosti. Vlažnost boste odpravili, če skopljete za hišo ali kjer je potrebno, globok jarek, ki ne bo pustil vlage k steni. Dobro bo tudi, če obzidate od zunaj steno z votlo opeko.

Vprašanje št. 24: Sadil sem pitan kostanj in želod, pa so mi ga v zemlji pojedle miši. Kaj naj napravim?

Odgovor: Sadite kostanj v ježici. Pred saditvijo namočite kostanj in želod v petroleju. Smrad bo miši pregnal.

Vprašanje št. 25: Imam navado, da se ga večkrat nalezem, tako da me zapustijo moči in takrat me žena nabije. Ali me ima pravico pretepati?

Odgovor: Vsaka žena ima pravico, da pošteno naklesti pijanega moža.

Vprašanje št. 26: V svinjaku in okoli njega mi delajo podgane veliko nadlego. S kakšnim strupom naj jih ugonobim?

Odgovor: Najboljše sredstvo je cinkov fosfor, katerega dobite na priporočilo Kmetijskega urada.

OKORISTITE SE!

Zadnji teden!

Priložnostna razprodaja

inventarja.

Razen popusta 20 %

še znatno znižanje cen
zimskih predmetov

do polovične cene.

P. S. - Obenem opozarjamo cenjene
odjemalce, da pripravljamo veliki in
tradicionalni

beli teden,

ki se prične v začetku februarja.

ÖHLER

Corso V. E. III št. 16

TRST

Corso V. E. III št. 16

skega urada (Cattedra ambulante d'agricoltura) ali pa celo pri Kmetijskem uradu samem. (Vi v Idriji). S cinkovim fosforjem zastrupite koruzo, drugo žito ali pa tudi kruh in ga nastavite podganam. Ker je cinkov fosfor zelo hud strup, se morate držati točno navodil, ki jih dobite pri Kmetijskem uradu.

Vprašanje št. 27: Več Slovencev, ki se nahajamo sedaj v Belgiji, nameravamo iti v Perzijo blizu Teherana. Kakšno je tam podnebje in kakšen narod tam živi?

Odgovor: V Teheranu in severno do Kaspijskega morja je podnebje približno tako kot pri nas, v ostali Perziji je bolj suho, v zimskem času bolj mrzlo, v letnem pa večja vročina. Ljudstvo je Mohamedove vere, govori pa perzijski jezik, ki ni prav nič podoben našemu, temveč turškemu. V Perziji, posebno v okolici Teherana je precej ruskih družin.

Vprašanje št. 28: Pred 6. leti sem izročil zetu in hčeri hišo in nekaj premoženja. Napravili smo notarsko pogodbo, a kljub temu prihajajo davki še vedno name. Kaj naj napravim?

Odgovor: Najprej pogledajte, če ste še vknjiženi na hiši in premoženju. Če ste, poskrbite preko notarja za razknjižbo. Če pa niste več vknjiženi, morate pri davčnem uradu zahtevati prepis davkov. To lahko storite s pisarnim rekurzom na kolkovanem papirju za 2 liiri; najboljša pa je, da se zglasite osebno in uradniku pojasnite zadevo.

Vprašanje št. 29: Kako se imenujeta latinski »zlati koren« in »rosnica«?

Odgovor: Latinski izraz za »zlati koren« je »asphodellus« (asfodelus), za »rosnico« pa »fumaria officinalis«.

Vprašanje št. 30: Ali je tudi v Jugoslaviji kakšna šola na dopisovanje, kot so v Rimu »Scuole Riunite per Corrispondenza«?

Odgovor: Nam ni nič znanega o podobni šoli v Jugoslaviji.

Vprašanje št. 31: Zelo težko hodim, v križu se ne morem pripogibati. krč mi prijmlje noge, ne morem na voz, itd. itd. Ali je to revma ali šibkost?

Odgovor: Točen odgovor Vam more dati le zdravnik, ki Vas preišče.

Vprašanje št. 32: Na gornji strani jeter zasklanega prašiča je bila izdolbena ravno na sredi luknja, v kateri sem našel mehur, poln vode — v velikosti kokošjega jajca. Kako se je mogel razviti, ko ni imel nobene cevi ali žilice, ki bi ga vezala z jetri?

Odgovor: Znanstvo imenuje take pojave »nove tvorbe«, ki se lahko razvijejo že v plodu, lahko pa tudi šele po porodu. Za nabiranje vode v mehuru ni treba nobene cevi, ker se lahko na drugi način razvije iz staničevja. (Kako nastane mehur, če se opečete?) O tem pa ne moremo tu razpravljati.

Vprašanje št. 33: Imam kobilu, ki ima že več časa rabe na nogah. Poskusil sem jo zdraviti že z miogimi sredstvi, toda brez uspeha. Bi mi znali nasvetovati zdravilo?

Odgovor: V nekaterih slučajih, posebno če so rabe mokre in razširjene, traja zdravljenje več časa. Predvsem pazite na snago. Odstrani, oziroma izčisti in osuši izcejo (če je!). Kadar so rabe le malo razširjene, se mesto po čiščenju izžge z razbeljenim železom. To je radikalna, toda učinkovita operacija. Ko si mesto nekoliko razkuži, n. pr. z lizolom (ena ali dve žlički na liter vode), ovij ga z ovojem. Včasih se ta bolezen prežene tudi s samo jodovo tinkturo ali kreolino. Vedno moraš pa nato nogo obvezati (bicelj ali tudi celo do kolena).

Pooblaščen napeljevalec električne luči, zvoncev in strelvodov. — Napeljevalec vodovodov, plina, zdravstvenih in električnih naprav

ALOJZIJ BONNES

se je preselil

iz ulice via Carducci štev. 1 v Corso Verdi 1 (Marzinijeva hiša), Gorica.

ZDRAVNIK

dr. Gresic Adalberto

starejši sin,

sprejema vedno v svojem ambulatoriju

v GORICI,

na Travniku (Piazza Vittoria) št. 14/1. nad lekarno Cristofoletti.

Avtorizirana civilna inženirska pisarna

dr. ing. Gaberščik Oskar, TOLMIN

Izvršuje vsa civilno inženirska dela in vsakovrstne projekte; napravi načrte in vse potrebno za priznanje vodnih pravic; izmeri in parcelira zemljišča; izdela zemljiške skice za kupno-prodajne pogodbe; itd. razne cenitve za priviligirana posojila: itd.

Odlikovani zobozdravniški ambulatorij
R. BREZIGAR
SPREJEMA
V GORICI

na Travniku št. 17/1 (Piazza Vittoria) poleg kinematografa.

Tvrdba Teod. Hribar - Gorica

CORSO G. VERDI št. 32

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

Čemu uporabljate še vedno OLJA, ki bodo gotovo vničila Vaš stroj, če pa lahko dobite „ALFA“ OLJE, ki je pripravljeno izrecno za posnemalnike, pinje i. t. d. Pripravlja to olje največja in na svetu najboljše organizirana tvrdka posnemalnikov

„ALFA LAVAL“.

Družba ALFA LAVAL - Milan,
via Farnesi 5

Nadzornik za Julijsko Krajino:

CORRADO BAN - GORICA - VIA CAPRIN 25.
(nasproti sev. postaji.)

TOVARNA POHIŠTVA

S. HERSKOVITS,
Gorica, (S. Rocco) Via Lunga

prodaja tudi zasebnikom pohištvo za navadne in razkošne sobe po tovarniških cenah.

Valuta — tuji denar.

Dne 15. jan. si dal ali dobil za

1 dolar	19.03 lir
1 angl. funt	93.— lir
100 dinarjev	33.75 lir
100 šilingov (avstr.)	268.77 lir
100 čeških kron	56.52 lir
100 nemških mark	456.50 lir
100 švic. frankov	370.— lir
100 franc. frankov	75.05 lir
100 belga	266.25 lir

Beneške obveznice 72.70; obveznice »Consolidato« 78.50.

Loterijske številke

dne 11. januarja 1930.

Bari	5	44	82	71	11
Florenca	86	90	16	30	42
Milan	58	71	74	38	34
Neapelj	49	40	24	31	8
Palermo	34	2	21	84	71
Rim	83	59	51	74	44
Turin	73	15	35	61	24
Benetke	82	29	37	78	64

Semnji v prihodnjem tednu.

Nedelja 19. jan.: Buje, Višnjan.

Ponedeljek 20. jan.: Motovun, Bazovica, Vipava.

Sreda 22. jan.: Sežana, Vrhpolje pri Vipavi, Svetvinčenat.

Petek 24. jan.: Boljunec.

Sobota 25. jan.: Motovun.

ZDRAVNIK

dr. L. SIMONITI,

bivši asistent za notranje bolezni,

sprejema usak dan v **Gorici**

Piazza Vittoria 22. (na Travniku).

(v Morpurgovih hiši)

od 9. - 12. in 3. - 4.,

ob svedah po četrti uri na lastnem domu v

Biljani v Brdih

Vse pogrebne predmete:

vsakovrstne rakve, vence, sveče itd. dobite vedno 20% ceneje kot drugod pri

JOSIPU SAKSIDI,

Dornberg šte. 3,

skladišče šte. 4.

TOLMIN

Zdravnik - kirurg - zobni zdravnik

dr. P. Ugo Netzbandt

Izvežban na klinikah na Dunaju in v Monakovem (na Bavarskem)

sprejema

v Tolminu vsako soboto in nedeljo (pri drju Bussiju),

v Gorici druge dneve v tednu (via Dante 10).

Odgovorni urednik: dr. Engelbert Besednjak.

Tiskala Katoliška tiskarna v Gorici.

Riva Piazzutta šte. 18.

Mali oglasi.

Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 liro, najmanj 5 lir. — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je navedeno posebno geslo, pošljite ponudbe ali odgovore v zaprtem ovitku, na katerem je navedeno geslo

Edini pooblaščenec za nabiranje oglasov v tržaški občini, starih provinc Italije in v Jugoslaviji za naš list je Pubblicità G. Cehovin, Trst, viale XX Settembre 65, tel. 83—34.

HOTEL z restavracijo in garažo, z vsem potrebnim inventarjem, na zelo prometnem trgu v Tolminu, se odda v najem. Dopise nasloviti na upravništvo lista.

Trte cepljene in bilje. Po nizkih cenah dobite pri Ivanu Forčiću, Presserie, p. Comeno.

Smilajod, čistilo za kri. — Steklenica po 10 lir. Dobi se samo v lekarni Castellano, lastnik F. Bolaffio, via Belli, vogal via Istria 7.

Posojila na vknjižbo po 6% s 15 do 25letno amortizacijo, agrarna posojila po 5 1/2% v 14 dneh ter vsakovrstna druga posojila. — Rešitev vojne odškodnine vstevši revizijske zadeve in rešitve primanjkljajev (skopertur) naraslih pri federativnem zavodu (Istituto Federale di Credito Venezia) preskrbi najhitreje gosp. Anton Trampuš, sod. ofic. v pok. v Gorici, via Garibaldi 20/I.

Pozor kmetovalci! Slamoreznice, reporeznice, pluge, brane in druge kmetijske stroje RAZPRODAJA pod tovarniško ceno tvrdka FRANC SAUNIG, Gorica, via Carducci 25. Tam dobite tudi najboljše originalne nemške šivalne stroje in dvokolesa. — Ne zamudite prilike!

Pohištvo nudi širom naše dežele znana industrija pohištva Stefan Gomišček, Solkan 280. Tu je velika izbira oprave iz trdega lesa po najnižjih cenah. Ne zamudite prilike!

Pekarna, dobro idoča, se odda v najem. Naslov pri upravi.

Brivnica, dobro vpeljana, v lepem kraju, v poletnem času jo zelo obiskujejo letoviščarji, je na prodaj. Naslov pove uprava.

Sadjarji! Meseč januar in februar sta najprimernejša za škropljenje sadnega drevja z »Antiparassiom«. Dobi se pri meni. — Just Ušaj.

Prodaj tovorni voz, ki tehta okrog 72 q. po zmerni ceni. Naslov pri upravi.

Škropilnice najnovejšega sistema izdelujem ali predelujem. Kupujem tudi vsakovrstno staro kotlovinu. Alojzij Leban, Gorica, via Morelli 15.

Posestvo se prodaja na prostovoljni javni dražbi 2. febr. tek. l., p. d. Božetovo, hišna št. 7. Obstoji iz hiše, njiv, travnikov, gozdov in gmajne, t. j. jusa na gmanjski delež. Proda se skupno ali posamezno po parcelah. Kdor želi kaj kupiti, naj se obrne za pojasnila na Antona Smrdelja, Trnje 48., p. Št. Peter na Krasu.

Trte cepljene dobite po nizki ceni pri Alojziju Lavrenčiču, Vrhpolje 30, p. Vipava.

Lekarna Cibej v Trstu, Piazza S. Francesco, (blizu nove sodnijske palače), izdeluje »Menthosalyk«, izkušeno sredstvo proti revmatizmu, bolečinam v križu in plečah. Velika tuba 8 lir.

Na plavolase — zlate lase učinkuje »Kamilčni ekstrakt«. — Lekarna Cibej v Trstu.

Trgovino, obstoječo že 40 let, prodam ali dam v najem radi selitve. Lepa priložnost za začetnike, pogoji najugodnejši. Naslov pri upravi.

Naznanilo. Pogrebno društvo sv. Jožefa v Idriji bo imelo svoj redni občni zbor dne 26. prosinca ob 9. uri popoldne v dvorani hotela »Didič« s sledečim dnevnim redom: Pozdrav predsednika, čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora, poročilo tajnika, blagajnika in revizorjev, volitev predsednika, 6 odbornikov, 3 revizorjev, slučajnosti. V slučaju, da ob določeni uri ne bo prisotno zadostno število članov, se bo vršil občni zbor pol ure pozneje ob vsaki udeležbi.

Hiša z več prostori se odda v najem. — Sv. Lucija šte. 58.

Žensko kolo, dobro ohranjeno, je na prodaj. Naslov pri upravi.

Knjigovodja, Goričan, ravnokar vpokojen, zmožen slovensčine, italijanščine in nemščine, z najboljšimi priporočili, sprejme primerno službo kjerkoli. Ponudbe na upravo pod »Knjigovodja«.

Šola za krojenje, šivanje, vezenje, izdelovanje umetnih cvetlic. Tečaji odprti. — Donzda, Trst, via Lavatoio 5.

Mizarskega pomočnika, dobrega, sprejme takoj za stalno delo Ivan Šlene, mizar — Bištrica.

Posestvo, Veliki Potok pri Postojni 25, obstoječe iz hiše, 14.000 m² gozda, 21.500 m² polja, se prodaja. Obrnite se na lastnika Križaja Andreja.

9. januarja okrog poldne je bilo ukradeno na Montu kolo znamke »Legnano«, tip. A., šte. 9776. Kdor ga izsledí, prejme 100 lir nagrade.

NOVCE zlate, srebrne veljavne in že iz prometa kupuje po dnevnih cenah
ZLATARNA in MENJALNICA
G. STEINDLER - TRST
vía G. Gallina 2. — — — — — Telef. št. 74-11
Pregleduje tudi loterijske listke.

Dr. Emil Gresic,
sin,

zdravnik in porodničar,
bivši asistent kr. bolnišnice za porodništvo in ženske bolezni v Turinu,

dr. Gresic Emil - oče,
zdravnik

sprejemata v **Gorici,**

Piazza Vittoria šte. 5, (na Travniku),
na isti strani kot je cerkev.